ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเล ในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ในบริบทของแนวคำวินิจฉัยศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

Some Observations Concerning the Method of Maritime Delimitation in the Overlapping Claims Area in the Gulf of Thailand between Thailand and Cambodia in Light of International Jurisprudence

อินทัช ศิริวัลลภ

Intouch Siriwallop

อาจารย์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
Lecturer
Faculty of Law, Chulalongkorn University, Phayathai Road, Pathumwan, Bangkok 10330
นักศึกษาปริญญาเอก
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ สหราชอาณาจักร
PhD Candidate
Faculty of Law, University of Cambridge, United Kingdom
Corresponding author E-mail: Intouch.S@chula.ac.th

(Received: August 10, 2026; Revised: September 15, 2026; Accepted: September 16, 2026)

บทคัดย่อ

บทความนี้ชี้ให้เห็นประเด็นและวิเคราะห์ข้อพิจารณาทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา โดยอาศัยแนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์และปรับใช้กับกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเพื่อสร้างความชัดเจนในรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในกรณีดังกล่าว บทความนี้เริ่มต้นด้วยการนำเสนอความเป็นมาของพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนดังกล่าว ซึ่งเกิดจากการกล่าวอ้างเขตทางทะเลของแต่ละฝ่ายที่แตกต่างกัน จากนั้นจึงอภิปรายกรอบทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลในภาพรวม แล้วจึงวิเคราะห์ข้อพิจารณาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลดังกล่าวระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาในลำดับต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากความซับซ้อนของการพิจารณาประเด็นทั้งหมดเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา บทความนี้จึงเลือกวิเคราะห์เฉพาะบางประเด็นที่น่าสนใจและโดดเด่น ซึ่งปรากฏคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้ ได้แก่

สนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ว่าเป็นความตกลงระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลหรือไม่ สภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งไทยกับกัมพูชาซึ่งประชิดกันกับการลากเส้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเส้นฐานตรงตามที่ประเทศไทยกล่าวอ้าง อธิปไตยทางประวัติศาสตร์ การทำประมง น้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทย และการนับชายฝั่งที่เกี่ยวข้องสำหรับการพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระยะทางแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องและการพิจารณาความได้สัดส่วนระหว่างชายฝั่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: กฎหมายทะเล, อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, การกำหนดเขตทางทะเล, พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล, อ่าวไทย

Abstract

This article identifies key legal issues and analyses international legal considerations concerning maritime delimitation in the overlapping claims area in the Gulf of Thailand between Thailand and Cambodia. Drawing on international jurisprudence as its primary analytical framework, this article seeks to clarify the method of maritime delimitation applicable to the Thai-Cambodian case. First, it provides the background to the overlapping claims area arising from the parties' differing claims. It then discusses the international legal framework governing maritime delimitation before evaluating legal considerations specific to the Thai-Cambodian context. Given the complexity of the delimitation method in its entirety, this article selectively focuses on some prominent topics, where international jurisprudence offers guidance. These include the Franco-Siamese Treaty of 1907 (as to whether it constitutes an applicable maritime delimitation agreement between Thailand and Cambodia), the geography of the adjacent coasts and Thailand's proposed bisection of the straight baselines, historic title, fishing activity, the effect attributed to various insular features in the Gulf of Thailand, and the identification of relevant coasts to identify the marked disparity in relevant coastal lengths and to evaluate the proportionality between the relevant coasts and the relevant areas.

Keywords: Law of the Sea, UNCLOS, Maritime Delimitation, Overlapping Maritime Claims Area, Gulf of Thailand

ความเบื้องต้น

เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2569 กัมพูชาได้มีหนังสือแจ้งการเริ่มกระบวนการประนอมตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 หรือ UNCLOS) เกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา และประเทศไทยได้ตอบรับว่าจะเข้าร่วมกระบวนการประนอมดังกล่าวเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2569[1] สถานการณ์ข้างต้นทำให้เกิดประเด็นคำถามว่าวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชามีข้อพิจารณาทางกฎหมายระหว่างประเทศภายใต้ UNCLOS อย่างไร ข้อ 15 ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ในฐานะกฎหมายที่ใช้บังคับ (applicable law) กับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชากำหนดเอาไว้ว่าให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างรัฐคู่กรณีเป็นสำคัญ แต่หากไม่ปรากฏความตกลงเช่นว่านี้ ข้อบทดังกล่าวไม่ได้วางหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในรายละเอียดสักเท่าไร หากเพียงกำหนดสาระสำคัญเอาไว้แต่ในเชิงหลักการอย่างกว้างเท่านั้น อย่างกรณีการกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปตามข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ที่กำหนดให้ผลลัพธ์ของการกำหนดเขตทางทะเลดังกล่าวเป็นไปเพื่อบรรลุ “ผลอันเที่ยงธรรม” (equitable solution)

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงหลักกฎหมาย (doctrinal legal research) ซึ่งมุ่งชี้ให้เห็นประเด็นและวิเคราะห์ข้อพิจารณาทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา เพื่อตอบคำถามวิจัยว่าวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่ดังกล่าวมีข้อพิจารณาทางกฎหมายระหว่างประเทศภายใต้ UNCLOS อย่างไร บทความนี้อาศัยแนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์และปรับใช้กับกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเพื่อสร้างความชัดเจนในรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในกรณีดังกล่าว เนื่องจากศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการให้ความชัดเจนในรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลซึ่งข้อบทของ UNCLOS กำหนดสาระสำคัญเอาไว้แต่เพียงในเชิงหลักการอย่างกว้าง อีกทั้งแนวคำวินิจฉัยดังกล่าวยังถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการชี้ให้เห็นหลักเกณฑ์ของกฎหมาย (subsidiary means for the determination of rules of law) ตามข้อ 38(1)(d) ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศอีกด้วย[2]

---

[1] ดู “ไทยตอบเข้าร่วมกระบวนการประนอมเกี่ยวกับข้อพิพาทในการกำหนดเขตทางทะเลภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982,” กระทรวงการต่างประเทศ, 19 มิถุนายน 2569, https://mfa.go.th/th/content/th-response-to-notif-conciliation-unclos-190626-th; “Conciliation between the Kingdom of Cambodia and the Kingdom of Thailand,” Permanent Court of Arbitration, 9 September 2026, https://docs.pca-cpa.org/2026/09/2812e8e2-2026-35-pca-press-release-first-meeting.pdf.

[2] ดูประกอบ Continental Shelf (Libya/Malta), Judgment, 1985 I.C.J. 13, para. 45; Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), Judgment, 1993 I.C.J. 38, para. 58; Barbados v. Trinidad and Tobago, Award, 27 R.I.A.A. 147 (2006) paras. 242, 244.

ทั้งนี้ แม้ว่าการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาในเวลาที่เขียนบทความนี้อยู่ในกระบวนการประนอมก็ตาม โดยที่รายงานของคณะกรรมาธิการประนอมไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย อีกทั้งวัตถุประสงค์หลักของการประนอมคือการระงับข้อพิพาทฉันมิตร (amicable settlement) มากกว่าการวินิจฉัยชี้ขาดในข้อกฎหมาย[3] แต่กฎหมายระหว่างประเทศและแนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างความชัดเจนของหลักการอันเป็นแนวทาง (guiding principles) สำหรับการกำหนดเขตทางทะเล เนื่องจากรายงานของคณะกรรมาธิการประนอมหรือการเจรจาระหว่างรัฐคู่กรณีควรนำไปสู่ความตกลงในท้ายที่สุดอย่างสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการพิจารณาข้อกฎหมายจะช่วยส่งเสริมการระงับข้อพิพาทฉันมิตร[4] การศึกษาแนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศจึงช่วยทำให้ทราบแนวทางในการพิจารณาประเด็นทางกฎหมายดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการประนอมหรือการเจรจาในภายหน้าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการกำหนดเขตทางทะเลขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง สภาพภูมิศาสตร์ และพฤติการณ์เฉพาะในแต่ละกรณี อีกทั้งบทความนี้ประกอบด้วยความเห็นของผู้เขียนในการวิจัยเชิงหลักกฎหมาย ซึ่งชี้ให้เห็นประเด็นและวิเคราะห์ข้อพิจารณาทางกฎหมายโดยปรับใช้แนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศกับกรณีการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา แนวคำวินิจฉัยที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ในบทความนี้จึงไม่สามารถกำหนดผลของการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาได้อย่างแน่นอน และผลดังกล่าวขึ้นอยู่กับการประเมินข้อเท็จจริง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และพฤติการณ์ทั้งหมดในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา

บทความนี้เริ่มต้นด้วยการนำเสนอความเป็นมาเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ซึ่งเกิดจากการกล่าวอ้างเขตทางทะเลของแต่ละฝ่ายที่แตกต่างกัน จากนั้นจึงอภิปรายกรอบทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลในภาพรวม รวมถึงแนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศซึ่งให้ความชัดเจนในรายละเอียดกับข้อ 15 ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS แล้วจึงวิเคราะห์ประเด็นและข้อพิจารณาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ทั้งนี้เนื่องจากความซับซ้อนของการพิจารณาประเด็นทั้งหมดเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่าง

---

[3] Timor Sea Conciliation (Timor-Leste/Australia), Report, 34 R.I.A.A. 205 (2016) paras. 70, 292. ดูประกอบ United Nations Convention on the Law of the Sea, Annex V, arts. 5, 7, 10 December 1982, 1833 U.N.T.S. 3 [hereinafter UNCLOS].

[4] Iceland/Jan Mayen Conciliation (Iceland/Norway), Report, 27 R.I.A.A. 1, 23 (1981); *Timor Sea Conciliation* (2016), para. 70. ดูประกอบ UNCLOS, Annex V, art. 7; Yoshifumi Tanaka, "Maritime Boundary Delimitation by Conciliation," *Australian Year Book of International Law* 36, no. 1 (2019): 74-6; Rebecca Brown, "Dispute Settlement in the Seas: International Law Influences on the Australia-Timor-Leste Conciliation," *Ocean Yearbook* 34, no. 1 (2020): 109-10.

ประเทศไทยกับกัมพูชา บทความนี้จึงเลือกวิเคราะห์เฉพาะบางประเด็นที่น่าสนใจและโดดเด่น ซึ่งปรากฏคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้ ได้แก่ สนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ว่าเป็นความตกลงระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลหรือไม่ สภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งไทยกับกัมพูชาซึ่งประชิดกันกับการลากเส้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเส้นฐานตรงตามที่ประเทศไทยกล่าวอ้าง อธิปไตยทางประวัติศาสตร์ การทำประมง น้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทย และการนับชายฝั่งที่เกี่ยวข้องสำหรับการพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระยะทางแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องและการพิจารณาความได้สัดส่วนระหว่างชายฝั่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาเกี่ยวกับพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา

ประเทศไทยและกัมพูชาเป็นรัฐชายฝั่ง (coastal states) ที่โอบล้อมอ่าวไทย (Gulf of Thailand) โดยที่ชายฝั่งไทยและกัมพูชามีความสัมพันธ์ทั้งในลักษณะประชิดกัน (adjacent coasts) และตรงข้ามกัน (opposite coasts)[5] กล่าวคือ ชายฝั่งภาคตะวันออกของประเทศไทยประชิดกับชายฝั่งกัมพูชา โดยมีจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก (land boundary terminus) ณ หลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 อยู่บนชายฝั่งที่ประชิดกันของทั้งสองประเทศ ในขณะที่ลักษณะชายฝั่งตรงข้ามกันปรากฏระหว่างชายฝั่งภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยของประเทศไทยกับชายฝั่งกัมพูชา ทั้งนี้ ด้วยลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างชายฝั่งไทยกับกัมพูชาดังกล่าว การประกาศเขตทางทะเลของประเทศไทยและกัมพูชาในอ่าวไทยที่แตกต่างกันจึงก่อให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลขึ้น ทั้งทะเลอาณาเขต (territorial sea) เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (exclusive economic zone หรือ EEZ) และไหล่ทวีป (continental shelf)

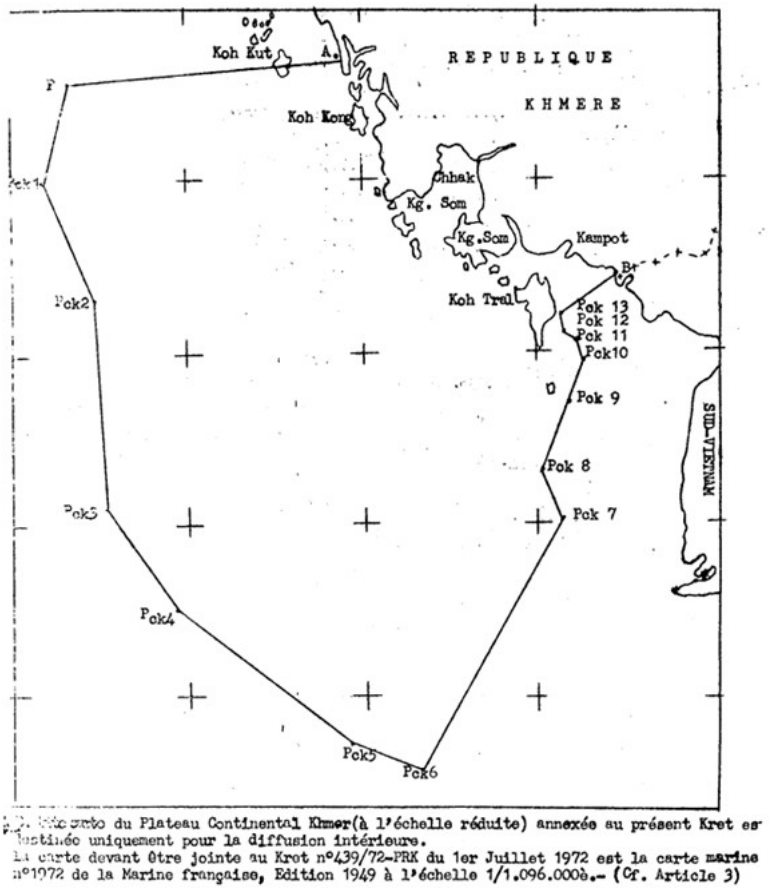
เส้นกำหนดไหล่ทวีปที่กัมพูชากล่าวอ้างเป็นไปตามกฎหมาย 439-72/PRK ซึ่งประกาศเมื่อปี ค.ศ. 1972[6] เส้นดังกล่าวเริ่มต้น ณ จุด A ตามแผนที่แนบท้ายกฎหมายดังกล่าว ซึ่งตรงกับหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 ลากออกมาทางทิศตะวันตก จนถึงจุด P เส้น A-P ตามที่กัมพูชากล่าวอ้างนี้กำหนดไหล่ทวีประหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาสำหรับชายฝั่งที่ประชิดกัน[7] จะเห็นได้ว่าทิศทาง

[5] Victor Prescott and Clive Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries of the Asian Rim in the Pacific Ocean* (International Boundaries Research Unit, 2001), 9.

[6] ดู Clive Howard Schofield, "Maritime Boundary Delimitation in the Gulf of Thailand" (PhD diss., University of Durham, 1999), 220, https://etheses.durham.ac.uk/id/eprint/4351.

[7] ดู Schofield, 217.

ของเส้นดังกล่าวผ่านเกาะกูดซึ่งอยู่ในอธิปไตยของประเทศไทยเลยทีเดียว[8] ทั้งนี้ กัมพูชากล่าวอ้างว่าการลากเส้น A-P ดังกล่าวมีฐานที่มาจากการตีความข้อบทในสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 (ร.ศ. 125) ซึ่งว่าด้วยการกำหนดเขตแดนทางบกระหว่างสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศส[9]

รูปที่ 1: แผนที่แบบสังเขปแนบท้ายกฎหมาย 439-72/PRK ของกัมพูชาเมื่อปี ค.ศ. 1972[10]

[8] ถนอม เจริญลาภ ได้ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า แผนที่แบบสังเขปแนบท้ายกฎหมาย 439-72/PRK ของกัมพูชา ซึ่งบทความนี้นำมาใช้ประกอบในรูปที่ 1 เป็นแผนที่แบบสังเขป ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศของกัมพูชาแจกจ่ายพร้อมสำเนากฎหมาย 439-72/PRK ในการแถลงข่าว โดยปรากฏเส้น A-P ซึ่งผ่านเกาะกูดโดยตรง ในขณะที่แผนที่อีกฉบับ ได้แก่ ต้นฉบับแผนที่แนบท้ายกฎหมาย 439-72/PRK นั้น ถนอม เจริญลาภ ได้ศึกษาและถ่ายสำเนาโดยตรงจากต้นฉบับดังกล่าว ซึ่งปรากฏเส้น A-P ลากออกมาจากชายฝั่งทวีปแล้วมาหยุดอยู่เพียงขอบเกาะกูดด้านตะวันออก เส้นดังกล่าวเริ่มต้นใหม่ทางขอบเกาะกูดด้านตะวันตกในระดับและทิศทางเดียวกันตรงออกไปทางทิศตะวันตกจนถึงเกือบกึ่งกลางอ่าวไทย. ดูประกอบ ถนอม เจริญลาภ, *เขตทางทะเลของประเทศไทย* (วิญญชน, 2550), 209, 211-2, 218, 221.

[9] Kret n° 439-72/PRK (1 juillet 1972), art. 1, para. 1. ดูประกอบ Schofield, "Maritime Boundary Delimitation," 312-5; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 10.

[10] "Law of the Sea: Cambodia Delimits Her Continental Shelf," American Embassy Phnom Penh, 2 August 1972, https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP08C01297R000100230005-3.pdf.

ตั้งแต่จุด P ต่อมา กัมพูชาลากเส้นกำหนดไหล่ทวีปลงมาทางทิศใต้ในภาพรวม จนกระทั่งจุด Pck6 ณ บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง นักวิชาการวิเคราะห์ว่าเส้น P-Pck6 นี้เป็นเส้นมัธยะ (median line) โดยอาศัยบรรดาภูมิสัณฐานประเภทเกาะต่าง ๆ เป็นจุดฐาน (base points) ได้แก่ เกาะ Kusrovie เกาะ Veer และเกาะ Wai รวมถึงภูมิสัณฐานตามชายฝั่งไทยบางแห่ง เป็นต้นว่าเกาะหินใบและแหลมตะลุมพุก แต่ไม่ได้ให้น้ำหนักกับเกาะกระและเกาะโลซินของประเทศไทยแต่อย่างใด[11] หลังจากจุด Pck6 เป็นต้นไป กัมพูชาลากเส้นกำหนดไหล่ทวีปกลับเข้าไปบรรจบชายฝั่ง ณ จุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกระหว่างกัมพูชากับเวียดนาม ซึ่งตรงกับจุด B ตามแผนที่แนบท้ายกฎหมาย 439-72/PRK ของกัมพูชา

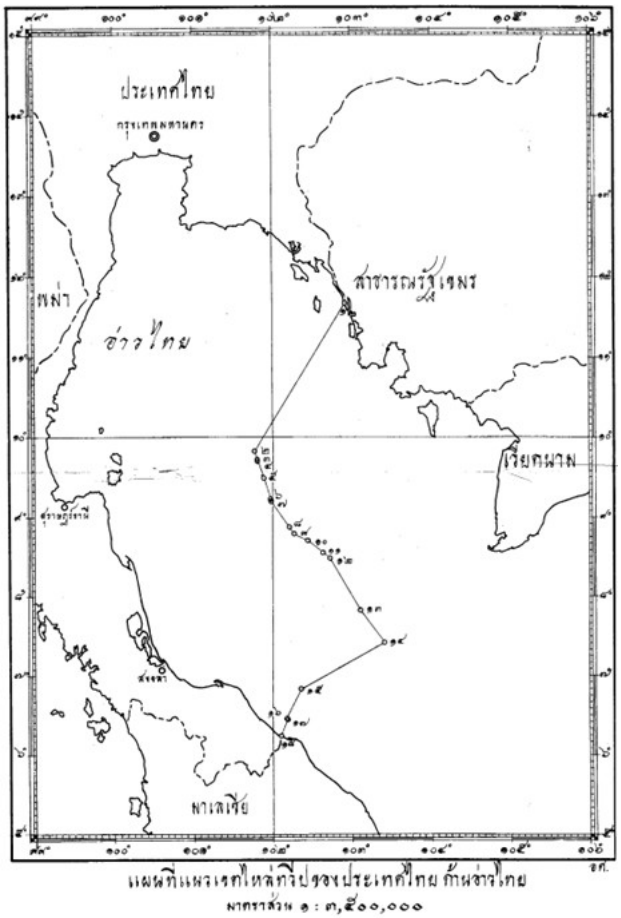
สำหรับประเทศไทย เส้นกำหนดไหล่ทวีปกับกัมพูชาที่ประเทศไทยกล่าวอ้างเป็นไปตามประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย พ.ศ. 2516 กำหนดลากเส้นออกมาจากจุดหมายเลข 1 ตามแผนที่แนบท้ายประกาศดังกล่าว ซึ่งตรงกับหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 เป็นเส้นตรงในทิศทางตะวันตกเฉียงใต้ จนถึงจุดหมายเลข 2 บริเวณตอนกลางอ่าวไทย นักวิชาการให้ความเห็นว่าเส้นระหว่างจุดหมายเลข 1-2 ตามแผนที่ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชายฝั่งไทยกับกัมพูชาแบบประชิดกัน และมีลักษณะเป็นเส้นแบ่งครึ่งมุม (bisector) ระหว่างเส้นฐานตรงในบริเวณที่ 1 ของประเทศไทยกับเส้นฐานตรงซึ่งกัมพูชาประกาศกำหนดในปี ค.ศ. 1957[12] โดย Prescott และ Schofield เห็นว่าเส้นดังกล่าวไม่ได้เป็นเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด (strict equidistance) หากแต่เป็นรูปแบบเส้นมัธยะซึ่งลดทอนรายละเอียดลง (simplified equidistance) โดยไม่ได้คำนึงถึงน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะฝั่งกัมพูชาและเส้นฐานตรงที่กัมพูชาประกาศกำหนดในเวลาต่อมาแต่อย่างใด[13]

---

[11] Ranariddh Norodom, “Les Limites du Domaine Maritime du Cambodge” (PhD diss., Université de Droit, d’Économie et des Sciences d‘Aix-Marseille, 1976), 382-3; J.R.V. Prescott, “Maritime Jurisdictional Issues,” in *Marine Policy in Southeast Asia*, ed. George Kent and Mark J. Valencia (University of California Press, 1985), 85; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 219, 236, 315-7; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 11. ดูประกอบ Kriangsak Kittichaisaree, *The Law of the Sea and Maritime Boundary Delimitation in South-East* Asia (Oxford University Press, 1987), 65.

[12] เส้นฐานตรงในบริเวณที่ 1 ของประเทศไทยโอบล้อมภูมิสัณฐานประเภทเกาะบริเวณชายฝั่งจังหวัดตราด เช่น เกาะช้างน้อย เกาะรัง และเกาะกูด ส่วนกัมพูชาประกาศเส้นฐานตรงทั้งหมดสามครั้ง ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1957 โอบล้อมบรรดาภูมิสัณฐานประเภทเกาะ เช่น เกาะ Kong เกาะ Rong เกาะ Rong Samlem เกาะ Ta Kiev และเกาะ Ses การประกาศกำหนดเส้นฐานตรงของกัมพูชาในปี ค.ศ. 1957 นี้ มีลักษณะสงวนท่าทีมากกว่าการประกาศกำหนดเส้นฐานตรงในอีก 2 ครั้ง ในปี ค.ศ. 1972 และ 1982 โดยในปี ค.ศ. 1972 (ปีเดียวกับที่กัมพูชาประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปในกฎหมาย 439-72/PRK) เส้นฐานตรงของกัมพูชาโอบล้อมภูมิสัณฐานประเภทเกาะที่ตั้งอยู่ห่างจากชายฝั่งของแผ่นดินใหญ่มากขึ้น เป็นต้นว่าเกาะ Kusrovie และเกาะ Tang. ดูประกอบ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง เส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทย พ.ศ. 2513 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 87 ตอนที่ 52 หน้า 4); Norodom, “Les Limites,” 19-45; “Decree of the Council of State,” Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, United Nations, 13 July 1982, https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/KHM.htm; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 131-61, 228, 236-7, 315, 323; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 11-2; จตุรนต์ ถิระวัฒน์, *อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย: ปัญหากฎหมายในทางปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน และประชาคมระหว่างประเทศ* (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), 88.

[13] Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 228, 236-7, 315, 323. ดูประกอบ จตุรนต์ ถิระวัฒน์, *อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย*, 88. เปรียบเทียบ Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 65.

รูปที่ 2: แผนที่แนบท้ายประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย พ.ศ. 2516[14]

เส้นกำหนดไหล่ทวีปที่ประเทศไทยกล่าวอ้างข้างต้นลากต่อจากจุดหมายเลข 2 จนถึง 14 ในทิศทางตะวันออกเฉียงใต้โดยภาพรวม เส้นระหว่างจุดหมายเลข 2 กับ 14 ตามแผนที่ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างชายฝั่งไทยกับกัมพูชาแบบตรงข้ามกัน[15] ทั้งนี้ Prescott และ Schofield เห็นว่าเส้นกำหนดไหล่ทวีปดังกล่าวของประเทศไทยเป็นเส้นมัธยะ แต่ไม่ได้คำนึงถึงเส้นฐานตรงของกัมพูชา และบรรดาภูมิสัณฐานประเภทเกาะในอ่าวไทยทั้งในฝั่งประเทศไทยและกัมพูชา เป็นต้นว่าเกาะกระ กระโลซิน เกาะ Kusrovie เกาะ Veer และเกาะ Wai[16] ส่วนเกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี อธิบายเพิ่มเติมว่าเส้นดังกล่าวตามประกาศของประเทศไทยอาศัยจุดฐานบนเกาะพะงันและเกาะสมุยเท่านั้น เพราะภูมิสัณฐานดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับแผ่นดินใหญ่ของประเทศไทยอย่างใกล้ชิดถึงขนาดถือเอาภูมิสัณฐานทั้งสองเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินใหญ่เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดเขตทางทะเลได้[17] อนึ่ง จากจุดหมายเลข 14 เส้นกำหนด

[14] ประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย พ.ศ. 2516 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 90 ตอนที่ 60 หน้า 1).

[15] ดู Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 229.

[16] Prescott, “Maritime Jurisdictional Issues,” 85; J.R.V. Prescott, *The Maritime Political Boundaries of the World* (Methuen, 1985), 223; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 229, 237, 315-7, 326; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 12. ดูประกอบ Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 65.

[17] Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 65. ดูประกอบ Prescott, “Maritime Jurisdictional Issues,” 85.

ไหล่ทวีปตามประกาศของประเทศไทยลากกลับเข้ามาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้จนกระทั่งบรรจบชายฝั่ง ณ จุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย

โดยสรุป การกล่าวอ้างเขตทางทะเลของทั้งประเทศไทยและกัมพูชาอาศัยวิธีการที่แตกต่างกันสำหรับเส้นกำหนดเขตทางทะเลระหว่างชายฝั่งประชิดกันนั้น ทั้งสองประเทศอาศัยหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบก เป็นจุดเริ่มต้นเส้นกำหนดเขตทางทะเล โดยประเทศไทยใช้เส้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเส้นฐานตรงในการลากเส้นดังกล่าว ในขณะที่กัมพูชาอาศัยการตีความสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907[18] ส่วนเส้นกำหนดเขตทางทะเลสำหรับชายฝั่งตรงข้ามกันนั้น ทั้งประเทศไทยและกัมพูชาใช้วิธีการลากเส้นมัธยะ แต่อาศัยจุดฐานที่แตกต่างกันหรือให้น้ำหนักแก่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะไม่เหมือนกัน[19] การกล่าวอ้างเขตทางทะเลที่แตกต่างกันระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลขึ้น ทั้งนี้ การกล่าวอ้างเขตทางทะเลฝ่ายเดียวของประเทศไทยและกัมพูชาข้างต้นมีลักษณะเป็นการกล่าวอ้างสิทธิอย่างเต็มที่ (maximum claims)[20] ซึ่งเป็นปกติธรรมดาของรัฐในทางการเมืองระหว่างประเทศที่จะเรียกร้องเขตทางทะเลให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกัน

2. กรอบทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการกำหนดเขตทางทะเล

โดยทั่วไปแล้ว พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล (area of overlapping claims หรือ overlapping claims area) เกิดจากการที่รัฐซึ่งมีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันต่างกล่าวอ้าง “สิทธิ” ในพื้นที่ทางทะเลทับซ้อนกัน ในการนี้ UNCLOS กำหนดประเภทและขอบเขตของเขตทางทะเล (maritime zones) ว่ารัฐชายฝั่งจะสามารถมี “สิทธิ” เหนือเขตทางทะเลได้เพียงใด[21] ส่วน “ฐานทางกฎหมายแห่งสิทธิ” (legal title) ที่รัฐกล่าวอ้างดังกล่าว ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐชายฝั่งกับสิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือเขตทางทะเลเช่นว่านั้น เป็นไปตามหลักกฎหมาย “the land dominates the sea”[22] ที่ว่าเขตทางทะเลของรัฐชายฝั่งเป็นผลมาจากการขยายอำนาจรัฐเหนือดินแดนทางบกออกสู่ทะเลผ่านชายฝั่ง (coastal projections in the seaward direction) รัฐที่สามารถมีเขตทางทะเลได้จึงมีแต่เฉพาะรัฐชายฝั่งและจุดเริ่มต้นของเขตทางทะเลดังกล่าวคือจุดบนหน้าชายฝั่ง (coastal fronts) ของรัฐชายฝั่งนั้น ๆ[23]

---

[18] ดู Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 217, 236-7, 312-5.

[19] Schofield, 238, 312, 315-7.

[20] Prescott, “Maritime Jurisdictional Issues,” 85; Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 65; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 234; จตุรนต์ ถิระวัฒน์, *อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย*, 96.

[21] UNCLOS กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีอธิปไตย (sovereignty) ในทะเลอาณาเขตได้ไม่เกิน 12 ไมล์ทะเลวัดจากเส้นฐาน และมีสิทธิอธิปไตย (sovereign rights) ได้ใน EEZ ไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล และในไหล่ทวีปไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล หรือตามภูมิสัณฐานของการต่อขยายทางธรรมชาติจากดินแดนทางบก (natural prolongation) ของไหล่ทวีป. ดูประกอบ UNCLOS, arts. 2-3, 56-7, 76-7.

[22] Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania/Ukraine), Judgment, 2009 I.C.J. 61, paras. 77, 99; Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, 2012 I.C.J. 624, para. 140; Land and Maritime Delimitation and Sovereignty over Islands (Gabon/Equatorial Guinea), Judgment, I.C.J. Case No. 179 (19 May 2025), para. 212.

[23] ดู Grisbådarna (Norway v. Sweden), Award, 11 R.I.A.A. 147, 159 (1909); North Sea Continental Shelf (Germany/Denmark; Germany/Netherlands), Judgment, 1969 I.C.J. 3 paras. 19, 96; Aegean Sea Continental Shelf

อย่างไรก็ดี หลักกฎหมาย “the land dominates the sea” ไม่ได้กำหนดสิทธิเหนือพื้นที่ทางทะเลเป็นการเฉพาะเจาะจงให้แก่รัฐชายฝั่งโดยอัตโนมัติ[24] การที่รัฐซึ่งมีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันกล่าวอ้างว่าตนเองมี “สิทธิ” ในพื้นที่ทางทะเล จึงเกิดการอ้างสิทธิทับซ้อนกันของพื้นที่ทางทะเลอันเป็นวัตถุแห่ง “สิทธิ” ที่รัฐเหล่านั้นกล่าวอ้าง และนำมาสู่กระบวนการกำหนดพื้นที่ทางทะเลที่อยู่ภายใต้เขตทางทะเลของรัฐชายฝั่งแต่ละฝ่ายออกจากกัน กระบวนการดังกล่าวคือการ “กำหนด” (delimitation) เขตทางทะเลนั่นเอง[25] โดยที่การ “กำหนด” ดังกล่าวจะเกิดขึ้นเมื่อสภาพภูมิศาสตร์ไม่เอื้ออำนวยให้แต่ละรัฐชายฝั่งสามารถใช้ “สิทธิ” ตามกฎหมายได้อย่างเต็มที่[26] ซึ่งได้แก่ กรณีที่เกิดพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลนั่นเอง

UNCLOS ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่ทั้งประเทศไทยและกัมพูชาให้สัตยาบันเป็นภาคีนั้น[27] ได้วางหลักเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างรัฐที่มีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันไว้ในข้อ 15 ในกรณีทะเลอาณาเขต ข้อ 74(1) ในกรณี EEZ และข้อ 83(1) ในกรณีไหล่ทวีป สำหรับการกำหนดทะเลอาณาเขตนั้น ข้อ 15 ของ UNCLOS วางหลักเอาไว้ว่าให้เป็นไปตามความตกลง (agreement) ระหว่างรัฐคู่กรณี แต่ในกรณีที่ไม่มีความตกลงเช่นว่านั้น ข้อ 15 ของ UNCLOS กำหนด “วิธีการ” (method) ในการกำหนดทะเลอาณาเขตเอาไว้ โดยถือเอาเส้นมัธยะเป็นหลักการสำคัญอันดับแรกในการกำหนดทะเลอาณาเขต[28] โดยที่จุดทุกจุดบนเส้นมัธยะนั้นจะต้องมีระยะห่างเท่ากัน (equidistant) จากจุดฐานบนเส้นฐานของรัฐคู่กรณีแต่ละฝ่าย[29] แต่เส้นกำหนดทะเลอาณาเขตอาจไม่เป็นไปตามเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด

(Greece/Turkey), Judgment, 1978 I.C.J. 3, para. 86; Continental Shelf (Tunisia/Libya), Judgment, 1982 I.C.J. 18, paras. 73-4; *Libya/Malta* (1985), para. 49; *Denmark v. Norway* (1993), para. 80.

[24] *Gabon/Equatorial Guinea* (2025), para. 212.

[25] คำว่า “การกำหนดเขตทางทะเล” (maritime delimitation) ในความเข้าใจอย่างกว้าง อาจหมายถึงการกำหนดขอบนอกสุดของเขตทางทะเล (delimitation of outer limits of maritime zones) หรือการกำหนดขอบเขตของพื้นที่ภายใต้เขตทางทะเลระหว่างรัฐซึ่งมีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันและกล่าวอ้างสิทธิทับซ้อนกัน (delimitation of an area of overlapping claims between states with adjacent or opposite coasts) การใช้คำว่า “การกำหนดเขตทางทะเล” ในบทความนี้ มุ่งหมายความถึงนัยอย่างหลัง โดยหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “การ ‘แบ่ง’ เขตทางทะเล” ซึ่งอาจสื่อความหมายไปในทางการแบ่งหรือจัดสรร (apportionment) พื้นที่ทางทะเล.

[26] Prosper Weil, *The Law of Maritime Delimitation—Reflections*, trans. Maureen MacGlashan (Grotius, 1989), 48. ดูประกอบ Sophia Kopela, “Historic Titles and Historic Rights in the Law of the Sea in the Light of the South China Sea Arbitration,” *Ocean Development & International Law* 48, no. 2 (2017): 191; Davor Vidas, “The Delimitation of the Territorial Sea, the Continental Shelf, and the EEZ: A Comparative Perspective,” in *Maritime Boundary Delimitation: The Case Law*, ed. Alex G. Oude Elferink et al. (Cambridge University Press, 2018), 40; Yoshifumi Tanaka, *Predictability and Flexibility in the Law of Maritime Delimitation* (Hart, 2019), 6; *Gabon/Equatorial Guinea* (2025), paras. 211-2.

[27] “United Nations Convention on the Law of the Sea,” United Nations Treaty Collection, สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2569, https://treaties.un.org/pages/showdetails.aspx?objid=0800000280043ad5.

[28] Victor Prescott and Clive Schofield, *The Maritime Boundaries of the World* (Brill, 2005), 219; Guyana v. Suriname, Award, 30 R.I.A.A. 1 (2007), para. 296.

[29] ในภาษาอังกฤษ “เส้นมัธยะ” ใช้คำว่า “median line” สำหรับกรณีชายฝั่งตรงข้ามกัน และคำว่า “equidistance” สำหรับกรณีชายฝั่งประชิดกัน. ดูประกอบ *Romania/Ukraine* (2009), para. 116.

ก็ได้ ต่อเมื่อปรากฏว่ามีเหตุยกเว้นการลากเส้นมัธยะดังกล่าว ได้แก่ อธิปไตยทางประวัติศาสตร์ (historic title)[30] หรือพฤติการณ์พิเศษ (special circumstances) อย่างอื่น ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมักเรียกว่าวิธีการดังกล่าวว่าวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” (equidistance/special circumstances)[31]

ส่วนการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปนั้น ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) วางหลักเอาไว้ในทำนองเดียวกันว่าให้กระทำโดยความตกลงบนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศตามข้อ 38 แห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ “เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม” (to achieve an equitable solution) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อ 15 ของ UNCLOS ในการกำหนดทะเลอาณาเขตแล้ว จะพบว่าข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ไม่ได้กำหนด “วิธีการ” แต่มุ่งกำกับ “ผลลัพธ์” (result) ว่าการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปจะต้องก่อให้เกิด “ผลอันเที่ยงธรรม”[32] ด้วยเหตุนี้ เส้นมัธยะจึงไม่ใช่วิธีการที่ UNCLOS กำหนดให้ต้องใช้เป็นลำดับแรกในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปอย่างกรณีการกำหนดทะเลอาณาเขตตามข้อ 15 แต่อย่างใด แต่หากการลากเส้นมัธยะแบบเคร่งครัดสามารถนำไปสู่ผลอันเที่ยงธรรมในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปได้ วิธีการดังกล่าวก็อาจถือว่าสอดคล้องกับหลักการตามข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ได้เช่นกัน[33]

มาตรฐานซึ่งกำกับผลลัพธ์ของการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปในเชิงหลักการอย่างกว้างดังกล่าวทำให้เกิดประเด็นพิจารณาว่าการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปเพื่อให้บรรลุ “ผลอันเที่ยงธรรม” เช่นว่านี้มี

---

[30] กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดทำคำแปลของ UNCLOS เป็นภาษาไทยในปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) โดยแปลคำว่า “historic title” ในข้อ 15 ของ UNCLOS เป็น “สิทธิทางประวัติศาสตร์” อย่างไรก็ดี ในปี ค.ศ. 2016 อนุญาโตตุลาการในคดี *South China Sea (The Philippines v. China)* (2016) ได้อธิบายการใช้ถ้อยคำที่เกี่ยวกับสิทธิทางประวัติศาสตร์ในกฎหมายทะเลเอาไว้ว่า “historic title” เป็นประเภทหนึ่งของ “historic rights” โดยที่ “historic rights” เป็นสิทธิทางประวัติศาสตร์ในความหมายอย่างกว้าง ซึ่งครอบคลุมทั้ง “historic title” ที่มีลักษณะเป็นอธิปไตย และ “historic rights” ประเภทอื่นที่ไม่ถึงขนาดเป็นอธิปไตย (historic rights falling short of sovereignty) เป็นต้นว่าสิทธิในการทำประมง ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนระหว่างถ้อยคำภาษาไทยซึ่งแปล “historic rights” ในความหมายอย่างกว้าง และ “historic title” ซึ่งมีลักษณะเป็นอธิปไตย บทความนี้จึงเลือกใช้คำว่า “อธิปไตยทางประวัติศาสตร์” สำหรับ “historic title” และเลือกใช้คำว่า “สิทธิทางประวัติศาสตร์” สำหรับ “historic rights”. ดูประกอบ South China Sea (The Philippines v. China), Award, 33 R.I.A.A. 153 (2016), paras. 225-6.

[31] ดู Maritime Delimitation and Territorial Questions (Qatar v. Bahrain), Judgment, 2001 I.C.J. 40, para. 176. ดูประกอบ Land and Maritime Boundary between Cameroon and Nigeria (Cameroon v. Nigeria: Equatorial Guinea intervening), Judgment, 2002 I.C.J. 303, para. 288.

[32] ดู Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, 2012 ITLOS Rep. 4, para. 235; Bay of Bengal Maritime Boundary (Bangladesh v. India), Award, 32 R.I.A.A. 1 (2014), paras. 338-9; Vidas, “Delimitation,” 33. ดูประกอบ *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 92; *Tunisia/Libya* (1982), paras. 50, 70; Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area (Canada/USA), Judgment, 1984 I.C.J. 246, para. 112; *Libya/Malta* (1985), para. 28.

[33] ดู *Tunisia/Libya* (1982), para. 110; *Libya/Malta* (1985), para. 43; *Denmark v. Norway* (1993), para. 51; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), para. 306; Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, 2007 I.C.J. 659, para. 272; *Bangladesh v. India* (2014), para. 338. ดูประกอบ *North Sea Continental Shelf* (1969), paras. 23, 89.

“วิธีการ” ในรายละเอียดอย่างไร จากการศึกษาแนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในคดีต่าง ๆ อาจสรุปแนวทางการพิจารณาหลักความเที่ยงธรรม[34] ในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปได้ 4 ประการ ดังนี้

1) เส้นกำหนดเขตทางทะเลจะต้องไม่ปรับแต่งธรรมชาติชายฝั่งหรือสภาพภูมิศาสตร์ขึ้นใหม่ (refashioning nature/geography) และจะต้องไม่เป็นการชดเชยความไม่เท่าเทียมกันตามธรรมชาติ (compensating for the inequalities of nature) กล่าวคือ เส้นกำหนดเขตทางทะเลจะต้องสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่ง โดยไม่คำนึงถึงระยะทางของชายฝั่งหรือพื้นที่เขตทางทะเลที่ไม่เท่าเทียมกันตามธรรมชาติ[35]

2) เขตทางทะเลของรัฐหนึ่งจะต้องไม่รุกล้ำเขตทางทะเลของอีกรัฐหนึ่งเกินสมควร (non-encroachment) เนื่องจากรัฐชายฝั่งมีสิทธิในการใช้ประโยชน์ในเขตทางทะเลตามที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดภายใต้พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ การขยายเขตทางทะเลของรัฐหนึ่งจะต้องไม่ตัดตอน (cut-off) การขยายเขตทางทะเลของอีกรัฐหนึ่งถึงขนาด ซึ่งมักเกิดขึ้นในกรณีที่สัณฐานชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่งนั้นมีลักษณะเว้าลึกเข้าไปในแผ่นดินใหญ่ (concave) เมื่อเทียบกับชายฝั่งของรัฐคู่กรณีหรือชายฝั่งของภูมิภาคในภาพรวม[36] หรือในกรณีที่การมีอยู่ของภูมิสัณฐานประเภทเกาะหรือแหลมชายฝั่งตัดตอนเขตทางทะเลของอีกรัฐหนึ่ง[37] ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice หรือ ICJ) ในคดี *North Sea Continental Shelf* (1969) วินิจฉัยว่าการคำนึงถึงผลตัดตอนเขตทางทะเลของอีกรัฐหนึ่งนั้น ไม่ได้เป็นการปรับแต่งสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งทั้งหมดเสียทีเดียว

---

[34] ในเบื้องต้น ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีแนวทางในการตีความว่า “ผลอันเที่ยงธรรม” ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการกำหนดเขตทางทะเล ไม่ใช่หลักความยุติธรรมนอกกฎหมาย (equity *extra legem*) หรือหลักความยุติธรรมอันเป็นนามธรรม (abstract justice) ในนัยของการวินิจฉัยคดีตามหลักความยุติธรรม (decision *ex aequo et bono*) ตามข้อ 38(2) ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นไปได้ต่อเมื่อคู่กรณีตกลงยินยอมเท่านั้น หากแต่ “ผลอันเที่ยงธรรม” เช่นว่านี้จะต้องเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นอยู่ (positive law) เพื่อให้คำวินิจฉัยมีเหตุผลรองรับที่น่าเชื่อถือตามหลักกฎหมาย (objective justification). ดูประกอบ *North Sea Continental Shelf* (1969), paras. 85, 88; *Tunisia/Libya* (1982), paras. 70-1; *Libya/Malta* (1985), para. 45; *Cameroon v. Nigeria* (2002), para. 294; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), para. 243; Lucie Delabie, “The Role of Equity, Equitable Principles, and the Equitable Solution in Maritime Delimitation,” in Elferink et al., *Maritime Boundary Delimitation*, 157.

[35] ดู *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 91; *Canada/USA* (1984), para. 37; *Libya/Malta* (1985), para. 46; *Bangladesh v. India* (2014), para. 397.

[36] ดู *North Sea Continental Shelf* (1969), paras. 8, 91; Delimitation of the Maritime Boundary (Guinea/Guinea-Bissau), Award, 25 I.L.M. 251 (1985), paras. 103-4, 107; *Cameroon v. Nigeria* (2002), para. 297; *Bangladesh/Myanmar* (2012), paras. 291-7; *Bangladesh v. India* (2014), paras. 405-8; Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya), Judgment, 2021 I.C.J. 206, paras. 168-74.

[37] ดู Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua), Judgment, 2018 I.C.J. 139, paras. 193-4; Stephen Fietta and Robin Cleverly, *A Practitioner’s Guide to Maritime Boundary Delimitation* (Oxford University Press, 2026), 75. เปรียบเทียบ *Nicaragua v. Colombia* (2012), para. 215. ดูประกอบ *Canada/USA* (1984), para. 196.

หากแต่เป็นการบรรเทาผลกระทบจากภูมิลักษณะอันก่อให้เกิดผลที่ไม่สามารถยอมรับได้ กล่าวคือ รัฐหนึ่งมีสิทธิในเขตทางทะเลแตกต่างไปจากรัฐเพื่อนบ้านอย่างมาก (considerably different) เพียงเพราะความแตกต่างทางภูมิลักษณะทางชายฝั่งที่โค้งเว้าหรือนูนออก ทั้งที่ชายฝั่งของรัฐเหล่านั้นมีระยะทางใกล้เคียงกัน การละเลยปัจจัยดังกล่าวต่างหากที่จะนำไปสู่ความแตกต่างในการปฏิบัติโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร (unjustifiable difference of treatment)[38]

3) เส้นกำหนดเขตทางทะเลจะต้ องเคารพต่อพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง (respect due to all such relevant circumstances)[39]

4) การกำหนดเขตทางทะเลให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมไม่ใช่การแบ่งหรือจัดสรรพื้นที่ทางทะเลอย่างเท่าเทียมกัน (equal apportionment of maritime areas) แต่ประการใด โดยที่การกำหนดเขตทางทะเลอย่างเที่ยงธรรมไม่มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับความยุติธรรมเชิงจัดสรร (distributive justice) เพราะหลักความเที่ยงธรรม (equity) กับความเท่าเทียมกัน (equality) เป็นคนละเรื่องกัน แม้ว่ารัฐจะเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม แต่หลักความเที่ยงธรรมหาได้มีความมุ่งหมายในการปรับแต่งธรรมชาติที่ไม่เท่าเทียมให้เท่าเทียมกันในสายตาของกฎหมายไม่[40]

อนึ่ง แม้ว่าหลักความเที่ยงธรรมและแนวทางในการพิจารณาความเที่ยงธรรมดังกล่าวจะเป็นหลักการอย่างกว้างซึ่งต้องพิจารณาเป็นรายกรณีก็ตาม ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในบางคดียังเห็นต่อไปอีกว่าการกำหนดเขตทางทะเลเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมควรสะท้อนถึงความสม่ำเสมอ (consistency) และการคาดการณ์ได้ (predictability) ในระดับหนึ่ง ดังนั้น ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศจึงไม่เพียงแต่พิจารณาพฤติการณ์รายกรณีเท่านั้น แต่ยังควรคำนึงถึงคำวินิจฉัยในอดีตและแนวปฏิบัติของรัฐด้วย[41] อนุญาโตตุลาการในคดี *Bangladesh v. India* (2014) อธิบายว่า “แนวทางคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศซึ่งสั่งสมมา” (*acquis judiciare*) ถือว่าเป็นเครื่องมือในการชี้ให้เห็นหลักเกณฑ์ของกฎหมายตามข้อ 38(1)(d) ของธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ การกำหนดเขตทางทะเลจึงควรต้องคำนึงถึงแนวทางดังกล่าวประกอบการปรับใช้ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ด้วย[42]

---

[38] *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 91. ดูประกอบ *Libya/Malta* (1985), para. 46.

[39] *Libya/Malta* (1985), para. 46.

[40] ดู *North Sea Continental Shelf* (1969), paras. 18, 91; *Libya/Malta* (1985), para. 46; *Romania/Ukraine* (2009), para. 111; *Bangladesh v. India* (2014), para. 397.

[41] ดู *Libya/Malta* (1985), para. 45; *Denmark v. Norway* (1993), para. 58; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), paras. 242, 244.

[42] *Bangladesh v. India* (2014), para. 339.

ในทางปฏิบัติ เพื่อให้การกำหนด EEZ และไหล่ทวีปบรรลุผลอันเที่ยงธรรมตามข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมักพิจารณาตามขั้นตอนต่าง ๆ (defined stages)[43] โดยก่อนปี ค.ศ. 2009 นั้น ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศจะใช้วิธีการสองขั้นตอน (two-stage approach) กล่าวคือ เริ่มต้นจากการลากเส้นมัธยะก่อนแต่ในฐานะเส้นชั่วคราว (provisional line)[44] แม้ว่าเส้นมัธยะจะไม่ถือว่าเป็น “หลักกฎหมายภาคบังคับ” (mandatory legal principle) หรือ “วิธีการที่มีสถานะพิเศษ” (method having some privileged status) เหนือกว่าวิธีการอื่นก็ตาม[45] แต่วิธีการลากเส้นมัธยะถือว่ามีความสะดวกในทางปฏิบัติเมื่อเทียบกับวิธีการอื่น อีกทั้งยังมีความเป็นวิทยาศาสตร์ที่ทำให้การกำหนดเขตทางทะเลมีความแม่นยำในทางเรขาคณิต[46]

อย่างไรก็ตาม เส้นมัธยะนี้เป็นเพียงเส้นชั่วคราวสำหรับการกำหนด EEZ หรือไหล่ทวีปเท่านั้น ขั้นตอนต่อมาคือการพิจารณาว่ามีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (relevant circumstances) เพื่อให้การกำหนดเขตทางทะเลบรรลุผลอันเที่ยงธรรมอย่างไรหรือไม่ เนื่องจากการลากเส้นมัธยะอาจไม่ได้นำไปสู่ผลอันเที่ยงธรรมได้ในตัวเองเสมอไป หากปรากฏว่ามีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องที่ทำให้การลากเส้นมัธยะแบบเคร่งครัดไม่สามารถบรรลุผลอันเที่ยงธรรมในการกำหนดเขตทางทะเลได้ พฤติการณ์ดังกล่าวก็จะเข้ามามีบทบาทในการปรับ (adjust หรือ modify) เส้นมัธยะให้สอดคล้องกับพฤติการณ์นั้น ๆ[47] ทั้งนี้ กฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้กำหนด “รายการประเด็นพิจารณาที่จำกัดตายตัว” (no closed list of considerations) สำหรับพฤติการณ์เช่นว่านี้ แต่พฤติการณ์ที่จะส่งผลต่อการปรับเส้นมัธยะได้นั้นจะต้อง “เกี่ยวข้อง” (relevant) กับการบรรลุผลอันเที่ยงธรรมในการกำหนดเขตทางทะเล ซึ่งมักเป็นพฤติการณ์ทางภูมิศาสตร์ (geographical circumstances)[48] เนื่องจากผลอันเที่ยงธรรมในการกำหนดเขตทางทะเล

---

[43] *Romania/Ukraine* (2009), para. 115.

[44] ดู *Libya/Malta* (1985), para. 60; *Denmark v. Norway* (1993), paras. 51, 53; *Qatar v. Bahrain* (2001), para. 230; *Cameroon v. Nigeria* (2002), paras. 288, 290; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), para. 242; *Guyana v. Suriname* (2007), para. 335; Donald McRae, “The Applicable Law: The Geneva Convention on the Continental Shelf, the LOSC, and Customary International Law” in Elferink et al., *Maritime Boundary Delimitation*, 106. ดูประกอบ *Romania/Ukraine* (2009), paras. 116-9; *Bangladesh/Myanmar* (2012), paras. 238-9; *Bangladesh v. India* (2014), para. 341; *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), para. 135. เปรียบเทียบ *Nicaragua v. Honduras* (2007), paras. 272-82, 287-98.

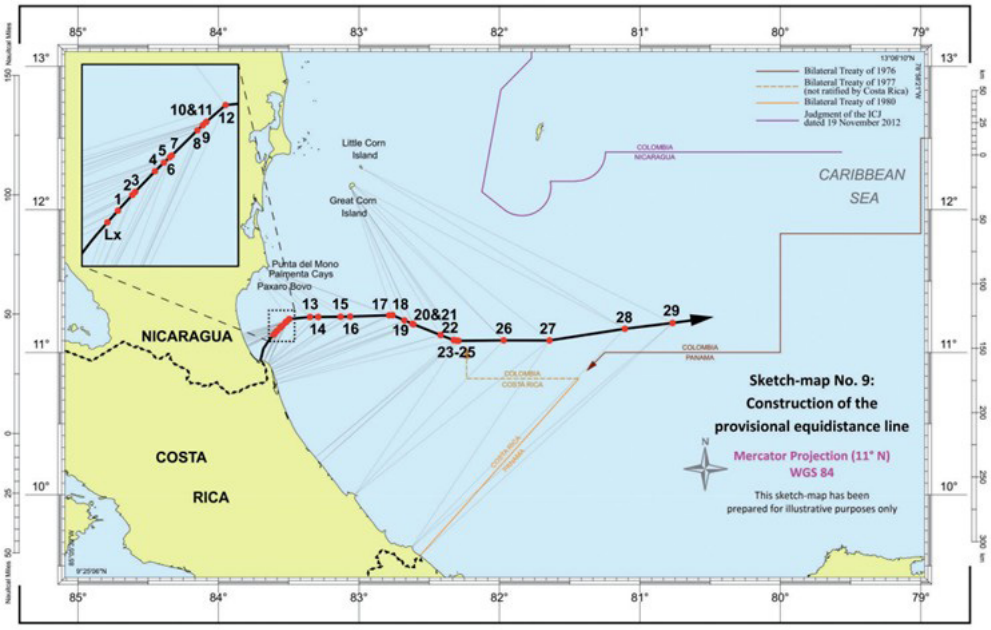
[45] *Tunisia/Libya* (1982), para. 110. ดูประกอบ *Libya/Malta* (1985), para. 43; *Denmark v. Norway* (1993), para. 51; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), para. 306; *Nicaragua v. Honduras* (2007), para. 272.

[46] ดู *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 23; *Nicaragua v. Honduras* (2007), para. 272; *Romania/Ukraine* (2009), para. 116.

[47] ดู *Libya/Malta* (1985), para. 60; *Denmark v. Norway* (1993), paras. 51, 54-5; *Qatar v. Bahrain* (2001), para. 230; *Cameroon v. Nigeria* (2002), paras. 288, 290; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), paras. 242; *Guyana v. Suriname* (2007), paras. 335. ดูประกอบ *Romania/Ukraine* (2009), paras. 118, 120, 155; *Bangladesh/Myanmar* (2012), paras. 238-9; *Bangladesh v. India* (2014), paras. 341, 344; *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), para. 135.

[48] ดูประกอบ *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 93; *Canada/USA* (1984), para. 195; *Libya/Malta*

มักเป็นความเที่ยงธรรมที่เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่ง เป็นต้นว่าหลักการไม่ปรับแต่งสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่ง หลักการไม่รุกล้ำเขตทางทะเลของอีกรัฐหนึ่งถึงขนาด หรือการพิจารณาน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะในทะเล

รูปที่ 3: วิธีการลากเส้นมัธยะชั่วคราวในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018)[49]

วิธีการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปในสองขั้นตอนดังกล่าว ซึ่งศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเรียกว่าวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง” (equidistance/relevant circumstances) หรือวิธีการ “หลักความเที่ยงธรรม/พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง” (equitable principles/relevant circumstances) คล้ายกับวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” ในการกำหนดทะเลอาณาเขตตามข้อ 15 ของ UNCLOS[50] ทั้งนี้ ในกรณีระหว่างรัฐที่มีชายฝั่งประชิดกันในบริเวณพื้นที่ทางทะเลที่มีระยะห่างจากชายฝั่งมากนั้น เส้นมัธยะแบบเคร่งครัด ซึ่งเกิดจากการลากเส้นระหว่างจุดฐานไปตัดกับเส้นที่มีระยะทางเท่ากันจากจุดฐานบนชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่งที่ประชิดกัน ทำให้เกิดมุมที่แหลมมากกว่าเส้นมัธยะสำหรับชายฝั่งประชิดกันในระยะใกล้ชายฝั่งและเส้นมัธยะสำหรับชายฝั่งตรงข้ามกัน ทำให้เส้นกำหนดเขตทางทะเลที่ได้สำหรับพื้นที่ทางทะเลระหว่างชายฝั่งประชิดกันในระยะห่างจากชายฝั่งมากมีความผันผวนและ

(1985), para. 48; *Guyana v. Suriname* (2007), para. 302; Yoshifumi Tanaka, “Article 74 Delimitation of the exclusive economic zone between States with opposite or adjacent coasts,” in *United Nations Convention on the Law of the Sea: A Commentary*, ed. Alexander Proelss et al. (Hart, 2017), 576.

[49] *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), p. 194.

[50] *Qatar v. Bahrain* (2001), para. 231; *Cameroon v. Nigeria* (2002), para. 288; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), paras. 242, 305. ดูประกอบ *Bangladesh/Myanmar* (2012), paras. 238-9; *Bangladesh v. India* (2014), paras. 341, 344.

ไร้เสถียรภาพ พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องจึงมีบทบาทในการปรับเส้นมัธยะในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปมากกว่าพฤติการณ์พิเศษในกรณีการกำหนดทะเลอาณาเขต โดยเฉพาะในกรณีการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปในระยะทางที่ไกลออกไปจากชายฝั่งที่ประชิดกัน[51]

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2009 เป็นต้นมา ICJ ในคดี *Black Sea (Romania/Ukraine)* (2009) ได้วางแนวทางสำหรับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมเพิ่มเติมในขั้นตอนที่สาม ได้แก่ การตรวจสอบความได้สัดส่วน (proportionality check) กล่าวคือ พิจารณาผลอันเที่ยงธรรมของเส้นกำหนดเขตทางทะเล โดยทดสอบในขั้นตอนสุดท้าย (final check หรือ *ex post facto* check) ว่าอัตราส่วนของระยะทางชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง (relevant coasts) ระหว่างรัฐคู่กรณี กับอัตราส่วนของพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้อง (relevant areas) ระหว่างรัฐคู่กรณีอันเกิดจากการกำหนดเขตทางทะเลตามสองขั้นตอนแรกได้สัดส่วนกันหรือไม่ เพื่อยืนยันว่าเส้นกำหนดเขตทางทะเลในท้ายที่สุดจะไม่ก่อให้เกิดความไม่ได้สัดส่วนอย่างมีนัยสำคัญ (marked disproportion) ซึ่งอาจแสดงให้เห็นความไม่เที่ยงธรรมของการกำหนดเขตทางทะเล[52] ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในคดีหลังปี ค.ศ. 2009 ต่างก็อาศัยวิธีการสามขั้นตอนนี้ (three-stage approach) ในการพิจารณากำหนดเขตทางทะเลเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม[53]

โดยสรุป การกำหนดเขตทางทะเลระหว่างรัฐที่มีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันตามข้อ 15 ข้อ 74 (1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS อาศัยความตกลงระหว่างรัฐคู่กรณีเป็นสำคัญ ในกรณีที่รัฐเหล่านั้นไม่มีความตกลงระหว่างกัน ข้อ 15 ของ UNCLOS กำหนดวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” เอาไว้สำหรับการกำหนดทะเลอาณาเขต ในขณะที่ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ไม่ได้กำหนดวิธีการกำหนด EEZ และไหล่ทวีประหว่างรัฐที่มีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกัน หากแต่กำหนดเพียง “ผลลัพธ์” ของการกำหนดเขตทางทะเลดังกล่าวว่าให้เป็นไปเพื่อบรรลุ “ผลอันเที่ยงธรรม” ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีบทบาทในการตีความข้อบทดังกล่าวในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปเพื่อให้เกิดความชัดเจนในระดับหนึ่ง โดยมีแนวทางในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปว่าประกอบด้วยสามขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือการลากเส้นมัธยะในฐานะเส้นชั่วคราว ก่อนที่จะพิจารณาว่ามีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นดังกล่าวอย่างไรหรือไม่ ซึ่งศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมักให้น้ำหนักกับพฤติการณ์ทางภูมิศาสตร์เป็นสำคัญ สองขั้นตอนแรกคล้ายกับวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” ในการกำหนดทะเลอาณาเขตตามข้อ 15 ของ UNCLOS ส่วนขั้นตอนสุดท้ายในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีป ได้แก่ การตรวจสอบความได้สัดส่วนของระยะทางชายฝั่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางทะเลที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบว่าการกำหนดเขตทางทะเลในขั้นตอนก่อนหน้านั้นบรรลุผลอันเที่ยงธรรมอย่างแท้จริงหรือไม่

---

[51] ดู *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 89; Delimitation of the Continental Shelf (UK/France), Award, 28 R.I.A.A. 3 (1977), paras. 238-40; Vidas, “Delimitation,” 56; Fietta and Cleverly, *Practitioner’s Guide*, 68.

[52] ดู *Romania/Ukraine* (2009), paras. 116, 122; McRae, “Applicable Law,” 102-3; Massimo Lando, *Maritime Delimitation as a Judicial Process* (Cambridge University Press, 2019), 21.

[53] ดู *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), para. 240; *Bangladesh/Myanmar* (2012), para. 240; *Nicaragua v. Colombia* (2012), para. 239; *Bangladesh v. India* (2014), para. 341; Delimitation of the Maritime Boundary in the Atlantic Ocean (Ghana/Côte d’Ivoire), Judgment, 2017 ITLOS Rep. 4, para. 360; *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), para. 135.

3. ประเด็นทางกฎหมายและข้อพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา

เนื่องจากความซับซ้อนของการพิจารณาประเด็นทั้งหมดเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา บทความนี้จึงเลือกวิเคราะห์เฉพาะบางประเด็นที่น่าสนใจและโดดเด่น ซึ่งปรากฏคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้ หัวข้อ 3.1 เริ่มพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ว่าเป็นความตกลงระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลหรือไม่ เมื่อพบว่าประเทศไทยกับกัมพูชาไม่มีความตกลงเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกัน หัวข้อ 3.2 ถึง 3.6 จึงพิจารณาบางประเด็นตามวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” หรือเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมโดยวิธีการสามขั้นตอนดังที่ได้อภิปรายไปข้างต้น ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งไทยกับกัมพูชาซึ่งประชิดกันกับการลากเส้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเส้นฐานตรงตามที่ประเทศไทยกล่าวอ้าง อธิปไตยทางประวัติศาสตร์การทำประมง น้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทย และการนับชายฝั่งที่เกี่ยวข้องสำหรับการพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระยะทางแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องและการพิจารณาความได้สัดส่วนระหว่างชายฝั่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

3.1. สนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 เป็นความตกลงระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลหรือไม่

การกำหนดเขตทางทะเลตามข้อ 15 ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS นั้น อาศัยความตกลงระหว่างรัฐที่มีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันเป็นสำคัญ แต่หากไม่ปรากฏว่ามีความตกลงเช่นนั้น การกำหนดเขตทางทะเลจะพิจารณาตามวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” หรือเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมโดยวิธีการสามขั้นตอน การกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาจึงต้องพิจารณาเสียก่อนว่าประเทศไทยกับกัมพูชามีความตกลงกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกันหรือไม่ ในการนี้ กัมพูชากล่าวอ้างว่าเส้น A-P ในการกำหนดไหล่ทวีประหว่างชายฝั่งที่ประชิดกันกับประเทศไทยตามกฎหมาย 439-72/PRK ซึ่งผ่านเกาะกูดนั้น เป็นไปตามสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ว่าด้วยการกำหนดเขตแดนทางบกระหว่างสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศส[54] จึงมีประเด็นพิจารณาว่าสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 ดังกล่าวถือว่าเป็นความตกลงระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลหรือไม่

[54] Kret n° 439-72/PRK, art. 1, para. 1: “En application des clauses [...] du Traité Franco-Siamois du 23 mars 1907 [...], la limite extérieure du Plateau Continental de la République Khmère est fixée [...]”. ดูประกอบ วศิน ธีรเวชญาณ, “การแบ่งอาณาเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับประเทศใกล้เคียง” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), 129, https://digiverse.chula.ac.th/Info/item/dc:79519; R.V. Prescott, *Maritime Jurisdiction in Southeast Asia: A Commentary and Map* (East-West Environment and Policy Institute, 1981), 28; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 312-5; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 10.

ข้อ 1 ของกฎหมาย 439-72/PRK ดังกล่าวอธิบายเส้นข้างต้นว่าเป็น “เส้นตรงเชื่อมจุด A บนชายฝั่ง ไปยัง*ยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูด* และลากต่อไปจนถึงจุด P”[55] ซึ่งมีถ้อยคำคล้ายกับข้อ 1 ของพิธีสารว่าด้วยการปักปันเขตแดนแนบท้ายสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 ว่า “เขตรแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดชินของฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายทเลที่ตรงข้ามจาก*ยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูด*เปนหลักแล้ว ตั้งแต่นี้ต่อไปทางตวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวาน”[56] อนึ่ง การอาศัยสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 เป็นพื้นฐานในการลากเส้น A-P ดังกล่าวยังอนุมานได้จากกฎหมายสภาแห่งรัฐของกัมพูชา ค.ศ. 1982 ซึ่งแม้จะไม่ได้กำหนดเส้นกำหนดทะเลอาณาเขตระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาโดยตรง แต่ก็ได้อ้างถึงในข้อ 3 วรรคสอง ว่าด้วยการกำหนดทะเลอาณาเขตดังกล่าวว่าเป็นไปตาม “พรมแดนประวัติศาสตร์” (historic border) ตามสนธิสัญญา ค.ศ. 1907[57]

การที่กฎหมาย 439-72/PRK ของกัมพูชาอ้างอิงสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 และใช้ถ้อยคำว่า “ยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูด” ตามถ้อยคำในข้อ 1 ของพิธีสารว่าด้วยการปักปันเขตแดนแนบท้ายสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 อาจอนุมานได้ว่ากัมพูชาอาศัยยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูดเช่นว่าเป็นจุดอ้างอิงในการกำหนดทิศทางของเส้นที่ลากจากจุด A ซึ่งตรงกับหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 และลากเส้นในทิศทางดังกล่าวตลอดมาตามความยาวของไหล่ทวีปที่กัมพูชากล่าวอ้างจนถึงจุด P[58] อย่างไรก็ดี การลากเส้น A-P ของกัมพูชาซึ่งผ่านเกาะกูดดังกล่าวไม่สามารถตีความได้ว่ากัมพูชากล่าวอ้างอธิปไตยเหนือเกาะกูดซึ่งเป็นดินแดนทางบกแต่ประการใด ข้อ 2 ของสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 ได้ยืนยันสถานะของเกาะกูดว่าอยู่ในอธิปไตยของสยาม[59] ทั้งนี้ กฎหมาย 439-72/PRK ของกัมพูชากำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนอีกด้วยว่าเส้นซึ่งกำหนดขึ้นภายใต้กฎหมายฉบับนี้เป็นเส้นกำหนด “ขอบนอกสุดของไหล่ทวีป” (la limite extérieure du Plateau Continental) ซึ่งในปี ค.ศ. 1972 นั้น แม้จะเป็นเวลาก่อนที่จะมี UNCLOS ในปี ค.ศ. 1982 ก็ตาม เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า “ไหล่ทวีป” เป็นเขตทาง “ทะเล” ตามกฎหมายระหว่างประเทศ มิใช่ดินแดนทางบก ดังที่ปรากฏในประกาศประธานาธิบดี Truman แห่งสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1945 (Truman Proclamation 1945) และแนวปฏิบัติของรัฐต่าง ๆ ซึ่งแพร่หลายและสอดคล้อง

---

[55] Kret n° 439-72/PRK, art. 1 para. 2: “une ligne droite joignant le point frontière ‘A’ sur la côte *au plus haut sommet de l‘île de Koh Kut* ‘S’ et se prolongeant jusqu‘au point P” (เน้นข้อความโดยผู้เขียน).

[56] Protocole concernant la délimitation des frontières et annexé au traité du 23 mars 1907 (23 mars 1907), art. 1: “La frontière entre l’Indo-Chine Française et le Siam part de la mer en un point situé en face *du plus haut sommet de l’île de Koh-Kut*. Elle suit à partir de ce point une direction Nord-Est jusqu’à la crête des Pnom-Krevanh.” (เน้นข้อความโดยผู้เขียน).

[57] Decree of the Council of State (1982), art. 3: “[T]he limit of the territorial water of the People’s Republic of Kampuchea follows the dividing line of the maritime waters determined by the historic border stipulated in the Franco-Siamese treaty of 23 March 1907”.

[58] ดู Prescott, *Maritime Jurisdiction*, 28; Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 52; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 312-5; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 10; จตุรนต์ ถิระวัฒน์, *อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย*, 90-1.

[59] ดู Prescott, “Maritime Jurisdictional Issues,” 85; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 304, 309; ถนอม เจริญลาภ, *เขตทางทะเลของประเทศไทย*, 210-1.

กับหลักการของประกาศประธานาธิบดี Truman ตลอดจนอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 (Convention on the Continental Shelf 1958) ดังนั้น แม้ว่าเส้นกำหนดไหล่ทวีปที่กัมพูชากล่าวอ้างจะผ่านเกาะกูดก็ตาม แต่เกาะกูดเป็นดินแดนทางบก จึงไม่น่าจะสามารถตีความได้ว่าเส้นดังกล่าวเป็นการเรียกร้องอธิปไตยเหนือเกาะกูดซึ่งเป็นดินแดนทางบกแต่ประการใด[60]

สนธิสัญญา ค.ศ. 1907 เป็นสนธิสัญญาว่าด้วยเขตแดนทางบกระหว่างสยามกับฝรั่งเศส และไม่ได้เกี่ยวข้องกับเขตทางทะเลระหว่างสยามกับฝรั่งเศสแต่อย่างใด ข้อความในพิธีสารว่าด้วยการปักปันเขตแดนแนบท้ายสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 ที่ว่าเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสเริ่มตั้งแต่ “ชายทเลที่ตรงข้าม” จาก “ยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูต” นั้น แม้จะดูราวกับว่ามีการกำหนดเส้นระหว่าง “ยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูต” กับ “ชายทเลที่ตรงข้าม” ก็ตาม แต่พิธีสารดังกล่าวมิได้มุ่งหมายให้เส้นระหว่างสองจุดข้างต้นเป็นเส้นกำหนดเขตพื้นที่ระหว่างสยามกับฝรั่งเศสแต่อย่างใด ไม่ว่าจะเป็นเขตพื้นที่ทางบกหรือทะเลก็ตาม หากแต่เป็นเพียงเส้นสมมติเพื่อให้เจ้าพนักงานในสมัยนั้นทราบว่าจุดเริ่มต้นเขตแดนทางบกระหว่างทั้งสองประเทศเริ่มต้น ณ จุดใดจุดหนึ่งบนชายฝั่งของแผ่นดินใหญ่ ซึ่งในปัจจุบันตรงกับหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 นั่นเอง และจากจุดนี้ เส้นเขตแดนทางบกระหว่างสยามกับฝรั่งเศสจึงลากเข้ามาในทิศทางแผ่นดินทางบกต่อไป “ทางตวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวาน” โดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับเขตทางทะเลแต่ประการใด[61]

ศาลและอนุญาโตตุลาการได้เคยวินิจฉัยกรณีการอาศัยสนธิสัญญาว่าด้วยเขตแดนทางบกเพื่อกล่าวอ้างความตกลงเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลเอาไว้อยู่บ้าง มีกรณีที่ผู้เขียนเห็นว่าเกี่ยวข้องและน่าสนใจอยู่ด้วยกัน 2 คดี ในคดี *Guinea/Guinea-Bissau* (1985) ข้อพิพาทเป็นเรื่องการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกินีกับกินี-บิสเซาซึ่งมีชายฝั่งประชิดกันบนชายฝั่งตะวันตกของทวีปแอฟริกา ก่อนเวลาที่ทั้งสองประเทศจะได้รับเอกราช ฝรั่งเศสกับโปรตุเกส ในฐานะอดีตเจ้าอาณานิคมของกินีและกินี-บิสเซาตามลำดับ เคยทำความตกลงกันไว้เมื่อปี ค.ศ. 1886 มีสาระสำคัญให้เกาะทั้งปวง ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเส้นแวง Cabo Roxo แนวชายฝั่ง และ “เส้นขอบทางใต้” (southern limit) เป็นของโปรตุเกส โดยที่เส้นขอบทางใต้ดังกล่าวกำหนดโดยเส้นที่ลากไปตามแนวร่องลึกของแม่น้ำ Cajet แล้วมุ่งไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่าน Pilots’ Pass ไปจนถึงเส้นละติจูดที่ 10° 40′ เหนือ ต่อไปจนบรรจบกับเส้นแวง Cabo Roxo[62] ต่อมาเมื่อกินีและกินี-บิสเซาได้รับเอกราช กินีกล่าวอ้างว่าเส้นกำหนดเขตทางทะเลกับกินี-บิสเซาเป็นไปตามเส้นขอบทางใต้ตาม Pilots’ Pass และเส้นละติจูดที่ 10° 40′ เหนือ ตามความตกลง ค.ศ. 1886 ดังกล่าว ในประเด็นนี้ อนุญาโตตุลาการวิเคราะห์ว่าวัตถุประสงค์ของความตกลง ค.ศ. 1886 เป็นไปเพื่อการจัดการเกี่ยวกับดินแดนทางบก ไม่ใช่พื้นที่ทางทะเล และการกล่าวอ้างเส้นแวง Cabo Roxo แนวชายฝั่ง และเส้นขอบทางใต้ในความตกลงดังกล่าวเป็นไปเพียงเพื่อกำหนด “ขอบเขต” (parameter) ของพื้นที่ซึ่งภูมิสัณฐานประเภทเกาะต่าง ๆ ภายในขอบเขตนี้อยู่ในอธิปไตยเหนือดินแดนของโปรตุเกส ซึ่งได้แก่กลุ่มเกาะ Bijagos

---

[60] ดู Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 322.

[61] ดู Norodom, “Les Limites,” 408; วศิน ธีรเวชญาณ, “การแบ่งอาณาเขตทางทะเล,” 130; Prescott, *Maritime Political Boundaries*, 223; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 317-8; จตุรนต์ ถิระวัฒน์, *อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย*, 92.

[62] *Guinea/Guinea-Bissau* (1985), para. 45.

แต่ไม่ได้หมายความถึง “เส้นกำหนดเขต” (boundary) ระหว่างรัฐแต่อย่างใด อนุญาโตตุลาการในคดีนี้จึงวินิจฉัยว่าความตกลง ค.ศ. 1886 ว่าด้วยเขตแดนทางบกไม่ถือว่าได้กำหนดเขตทางทะเลระหว่างดินแดนในครอบครองของฝรั่งเศสกับโปรตุเกสในแอฟริกาตะวันตก[63]

อนึ่ง ICJ ในคดี *Nicaragua v. Honduras* (2007) ยอมรับว่าการกำหนดเขตทางทะเลอาจสืบทอดมาจากกฎหมายหรือสนธิสัญญาในสมัยอาณานิคมตามหลัก *uti possidetis juris* ได้ในบางสถานการณ์ โดยเฉพาะกรณีอ่าวประวัติศาสตร์ (historic bays) หรือทะเลอาณาเขต[64] ในคดีนี้ ฮอนดูรัสกล่าวอ้างว่าจักรวรรดิสเปน ในฐานะเจ้าอาณานิคมของทั้งฮอนดูรัสและนิการากัวในอดีต ได้เคยกำหนดเขตอำนาจทางทหารในทะเลนอกชายฝั่งระหว่างสองประเทศ โดยให้ใช้แหลม Gracias a Dios เป็นจุดกำหนดเขตดังกล่าว ฮอนดูรัสให้การต่อสู้ว่าเส้นกำหนดเขตทางทะเลระหว่างฮอนดูรัสกับนิการากัวควรเป็นเส้นตรงตามแนวเส้นรุ้งที่ 15 ซึ่งตรงกับละติจูดของแหลม Gracias a Dios ตามหลัก *uti possidetis juris* เพราะจักรวรรดิสเปนในเวลานั้นนิยมใช้เส้นรุ้ง (parallels) และเส้นแวง (meridians) ในการกำหนดเขตอำนาจต่าง ๆ[65] ในประเด็นนี้ ICJ เห็นว่าฮอนดูรัสเพียงแต่กล่าวอ้างว่าจักรวรรดิสเปนมีแนวโน้มที่จะใช้เส้นรุ้งและเส้นแวงในการกำหนดเขตอำนาจ โดยมิได้แสดงพยานหลักฐานใด ๆ ว่าเจ้าอาณานิคมได้กระทำเช่นนั้นในกรณีนี้เป็นการเฉพาะ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าหลัก *uti possidetis juris* เป็นพื้นฐานสำหรับการแบ่งเขตทางทะเลตามแนวเส้นรุ้งที่ 15 ได้[66]

ดังนั้น แม้ว่าสนธิสัญญาในอดีตอาจมีบทบาทในการกำหนดเส้นกำหนดเขตทางทะเลได้ก็ตาม[67] แต่สนธิสัญญาที่จะถือว่าเป็น “ความตกลง” กำหนดเขตทางทะเลตามข้อ 15 ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ได้นั้น จะต้องแสดงให้เห็นว่ารัฐคู่กรณียินยอมที่จะกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกันตามสนธิสัญญานั้น การมีอยู่ของ “ความตกลง” กำหนดเขตทางทะเลจึงไม่สามารถอนุมานได้เพียงจากสนธิสัญญาว่าด้วยเขตแดนทางบกโดยลำพัง[68] ดังนั้น ในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา เมื่อสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ไม่ได้กล่าวถึงเขตทางทะเลแต่ประการใด อีกทั้งเส้นระหว่าง “ยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูต” กับ “ชายทเลที่ตรงข้าม” เป็นเพียงเส้นสมมติที่ใช้ในทางปฏิบัติเพื่อการกำหนดเขตแดนทางบกเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าเส้นดังกล่าวมีบทบาทคล้ายกับเส้นขอบทางใต้ซึ่งกำหนดขอบเขตของกลุ่มเกาะ Bijagos ในความตกลงระหว่างฝรั่งเศสกับโปรตุเกส ค.ศ. 1886 ในคดี *Guinea/Guinea-Bissau* (1985) กรณีจึงไม่น่าจะสามารถถือได้ว่าสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 เป็นความตกลงกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาแต่ประการใด การที่กัมพูชาตีความสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 โดยแปลงเส้นดังกล่าวมาเป็นเส้น A-P ตามกฎหมาย 439-72/PRK จึงน่าจะปราศจากน้ำหนักและรับฟังได้ยากในทางกฎหมายระหว่างประเทศ[69]

---

[63] ดู *Guinea/Guinea-Bissau* (1985), paras. 46-85.

[64] *Nicaragua v. Honduras* (2007), para. 232.

[65] *Nicaragua v. Honduras* (2007), para. 230.

[66] ดู *Nicaragua v. Honduras* (2007), paras. 232, 234, 236.

[67] *Nicaragua v. Honduras* (2007), para. 232.

[68] ดู *Guinea/Guinea-Bissau* (1985), paras. 47, 49, 56; *Nicaragua v. Honduras* (2007), paras. 232-6.

[69] ดูประกอบ Prescott, *Maritime Jurisdiction*, 28; Prescott, *Maritime Political Boundaries*, 223.

3.2. สภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งไทยกับกัมพูชาซึ่งประชิดกันกับการลากเส้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเส้นฐานตรงตามที่ประเทศไทยกล่าวอ้าง

เมื่อไม่ปรากฏความตกลงระหว่างรัฐคู่กรณีเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกันแล้ว การกำหนดเขตทางทะเลระหว่างรัฐที่มีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันจะพิจารณาตามวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” ในกรณีทะเลอาณาเขต หรือเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมโดยวิธีการสามขั้นตอนสำหรับกรณี EEZ และไหล่ทวีป ในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชานั้น มีนักวิชาการเห็นว่าเส้นระหว่างจุดหมายเลข 1-2 ตามแผนที่แนบท้ายประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศไทยด้านอ่าวไทย พ.ศ. 2516 มีลักษณะเป็นเส้นแบ่งครึ่งมุมระหว่างเส้นฐานตรงในบริเวณที่ 1 ของประเทศไทยกับเส้นฐานตรงซึ่งกัมพูชาประกาศกำหนดในปี ค.ศ. 1957 และไม่ได้เป็นไปตามวิธีการลากเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด[70] จึงมีประเด็นพิจารณาว่าการลากเส้นดังกล่าวของประเทศไทยสำหรับเขตทางทะเลระหว่างชายฝั่งไทยกับกัมพูชาซึ่งประชิดกันสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการกำหนดเขตทางทะเลอย่างไร[71]

การลากเส้นแบ่งครึ่งมุมมักใช้ในกรณีชายฝั่งประชิดกัน โดยเริ่มจากการลากเส้นตรงซึ่งประมาณทิศทางของชายฝั่งแต่ละรัฐในภาพรวมแล้วจึงลากเส้นในทิศทางซึ่งทำมุมกึ่งหนึ่งของเส้นตรงดังกล่าว[72] ในขณะที่การลากเส้นมัธยะเกิดจากการกำหนดจุดฐานบนชายฝั่งแล้วจึงลากเส้นตรงจากจุดฐานหลายจุดบนชายฝั่งของแต่ละรัฐมาบรรจบกันในระยะทางที่เท่ากัน[73] ดังนั้น เส้นมัธยะจึงมีความแม่นยำมากกว่าเส้นแบ่งครึ่งมุม ซึ่งสะท้อนภูมิศาสตร์ในภาพรวม (macro-geography) ของชายฝั่ง ทำให้เส้นแบ่งครึ่งมุมถูกลดทอนรายละเอียดลงกว่ากรณีการอาศัยจุดฐานแต่ละจุดในการลากเส้นมัธยะแบบเคร่งครัด[74] ทั้งนี้ การแบ่งครึ่งมุมอาจใช้วิธีการลากเส้นตรงเพียงเส้นเดียวตามแนวทิศทางของชายฝั่งในภาพรวมแทนการลากเส้นตรงสองเส้นซึ่งประมาณทิศทางชายฝั่งของแต่ละรัฐก็ได้ การลากเส้นตรงยาวเส้นเดียวเช่นนี้มุ่งพิจารณาเส้นประมาณหน้าชายฝั่งที่ลดทอนรายละเอียดลงยิ่งกว่าวิธีการแบ่งครึ่งมุมระหว่างเส้นตรงสองเส้นซึ่งประมาณทิศทางชายฝั่งของแต่ละรัฐเสียอีก การแบ่งครึ่งมุมกับเส้นตรงเส้นเดียวดังกล่าวจึงมีขนาดมุมเท่ากับ 90° เรียกว่าเส้นตั้งฉาก (perpendicular) ซึ่งเป็นการแบ่งครึ่งมุมวิธีการหนึ่ง[75]

---

[70] ดู Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 228, 315, 323; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 11-2; จตุรนต์ ถิระวัฒน์, *อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย*, 88. เปรียบเทียบ Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 65.

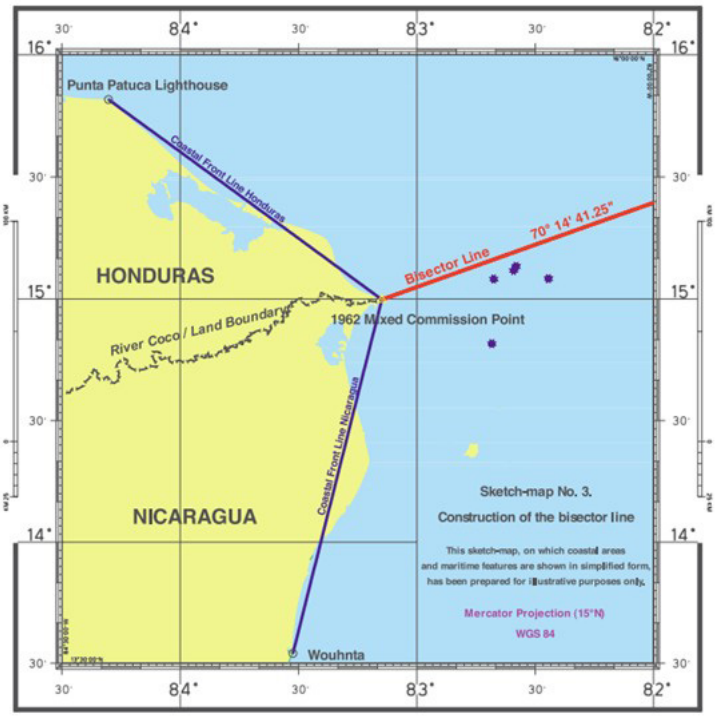
[71] ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมักให้ความสำคัญกับเส้นมัธยะถึงขนาดที่ศาลและอนุญาโตตุลาการในบางคดีถือว่าเส้นมัธยะเป็นหลัก ส่วนวิธีการอื่น ๆ เช่นเส้นแบ่งครึ่งมุมหรือเส้นตั้งฉาก เป็นข้อยกเว้นที่จะนำมาใช้ต่อเมื่อการลากเส้นมัธยะนั้นไม่เหมาะสมเลยทีเดียว. ดูประกอบ *Nicaragua v. Honduras* (2007), para. 287; *Guyana v. Suriname* (2007), para. 372; *Bangladesh v. India* (2014), para. 345; *Ghana/Côte d’Ivoire* (2017), para. 289.

[72] Fietta and Cleverly, *Practitioner’s Guide*, 101.

[73] Fietta and Cleverly, 62, 64.

[74] ดู *Nicaragua v. Honduras* (2007), para. 289; Fietta and Cleverly, *Practitioner’s Guide*, 101.

[75] Fietta and Cleverly, *Practitioner’s Guide*, 104. ดูประกอบ Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 344.

รูปที่ 4: การลากเส้นแบ่งครึ่งมุมในคดี *Nicaragua v. Honduras* (2007)[76]

อันที่จริงแล้ว ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศก็ใช้เส้นแบ่งครึ่งมุมในการกำหนดเขตทางทะเลในบางกรณี ซึ่งมักเป็นกรณีที่ปรากฏพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นกรณีที่การใช้เส้นมัธยะจะไม่สามารถนำไปสู่ผลอันเที่ยงธรรมได้ เช่น การมีอยู่ของภูมิสัณฐานประเภทเกาะบางแห่ง อย่างกรณีกลุ่มเกาะ Kerkennah ในคดี *Tunisia/Libya* (1982) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่งตูนีเซียและมีขนาดใหญ่ถึงขนาดได้รับน้ำหนักกึ่งหนึ่ง[77] หรือในคดี *Gulf of Maine (Canada/USA)* (1984) ซึ่ง ICJ ปฏิเสธการลากเส้นมัธยะในพื้นที่ส่วนแรกในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างแคนาดากับสหรัฐอเมริกา เนื่องจากปรากฏโขดหิน (rocks) และพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด (low-tide elevations) กระจัดกระจายตามแนวชายฝั่งอ่าว Maine ทำให้การกำหนดจุดฐานเป็นไปได้ยาก อีกทั้งคู่กรณียังไม่สามารถหาข้อยุติเกี่ยวกับข้อพิพาทว่าด้วยอธิปไตยเหนือเกาะ Macchias Seal ในอ่าว Maine ตรงข้ามจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกระหว่างรัฐคู่กรณีอีกด้วย[78] เช่นเดียวกับในคดี *Guinea/Guinea-Bissau* (1985) ซึ่งอนุญาโตตุลาการเห็นว่าการลากเส้นมัธยะจะก่อให้เกิดผลตัดตอนเขตทางทะเลของรัฐชายฝั่งอย่างไม่เหมาะสม อันเนื่องมาจากสัณฐานโดยรวมของชายฝั่งตะวันตกของทวีปแอฟริกา[79]

[76] *Nicaragua v. Honduras* (2007), p. 750.

[77] ดู *Tunisia/Libya* (1982), paras. 128-9.

[78] ดู *Canada/USA* (1984), paras. 201, 210-3.

[79] ดู *Guinea/Guinea-Bissau* (1985), paras. 103-111.

อีกคดีหนึ่งที่สำคัญในเวลาต่อมา ได้แก่ คดี *Nicaragua v. Honduras* (2007) ICJ เห็นว่า การลากเส้นมัธยะเป็นเส้นกำหนดเขตทางทะเลระหว่างนิการากัวกับฮอนดูรัสฝั่งทะเลแคริบเบียนนั้น ไม่เหมาะสม เนื่องจากจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกระหว่างนิการากัวกับฮอนดูรัสตั้งอยู่บนแหลม Gracias a Dios ซึ่งเป็น “แหลมนูนยื่นออกไปทางทะเลอย่างเห็นได้ชัด” (sharply convex territorial projection) ทำให้ชายฝั่งของทั้งสองประเทศนับจากจุดดังกล่าวมีสัณฐานลาดเข้าไปในแผ่นดินใหญ่ของทวีป สัณฐานทางภูมิศาสตร์ของชายฝั่งเช่นนี้ทำให้จุดฐานสำหรับการลากเส้นมัธยะมีได้เพียงคู่เดียว ซึ่งจะบิดเบือนความแม่นยำและสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งของทั้งสองประเทศอย่างมาก โดยเฉพาะในบริเวณที่เส้นมัธยะซึ่งอาศัยจุดฐานเพียงสองจุดดังกล่าวออกสู่ทะเลในระยะห่างออกไปยิ่งขึ้น อีกทั้งปากแม่น้ำ Coco บนแหลม Gracias a Dios มีสัณฐานวิทยาที่ไม่มั่นคง เพราะดินตะกอนพัดมาทับถมในทะเลมากทำให้แผ่นดินบริเวณนี้งอกเงยต่อเนื่อง อนึ่ง นิการากัวกับฮอนดูรัสยังไม่สามารถระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับอธิปไตยเหนือภูมิสัณฐานประเภทเกาะบริเวณปากแม่น้ำ Coco ได้อีกด้วย ICJ จึงพิจารณาวิธีการแบ่งครึ่งมุมในการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างรัฐคู่กรณีแทน[80]

ในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชานั้น ผู้เขียนเห็นว่าชายฝั่งซึ่งประชิดกันไม่น่าจะถือว่ามีลักษณะเว้าเข้าหรือนูนออกเป็นพิเศษถึงขนาดทำให้การกำหนดจุดฐานในการลากเส้นมัธยะเป็นไปโดยไม่สะดวกอย่างกรณีหน้าชายฝั่งในคดี *Guinea/Guinea-Bissau* (1985) หรือในคดี *Nicaragua v. Honduras* (2007) อีกทั้งยังไม่ปรากฏสัณฐานทางภูมิศาสตร์ซึ่งกระจัดกระจายในอ่าวไทยถึงขนาดกรณีในคดี *Gulf of Maine* (1984) อีกด้วย ในความเห็นของผู้เขียน ประเทศไทยจึงอาจมีข้อท้าทายในการพิสูจน์ว่าการลากเส้นมัธยะจะบิดเบือนความแม่นยำและสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งไทยกับกัมพูชาซึ่งประชิดกันถึงขนาดทำให้การลากเส้นมัธยะในกรณีนี้ไม่เหมาะสมและจำต้องใช้วิธีการแบ่งครึ่งมุมในการกำหนดเขตทางทะเลสำหรับชายฝั่งซึ่งประชิดกันดังกล่าว[81]

---

[80] ดู *Nicaragua v. Honduras* (2007), paras. 277-81, 287, 289, 294-8. ดูประกอบ *Ghana/Côte d’Ivoire* (2017), paras. 283-9.

[81] ในคดี *Nicaragua v. Honduras* (2007) ICJ ปฏิเสธการใช้แนวชายฝั่งระหว่าง Cape Falso กับ Punta Gorda ในการแบ่งครึ่งมุม เนื่องจากแม้ระยะทางชายฝั่งดังกล่าวจะหันหน้าเข้าหาพื้นที่พิพาทอย่างชัดเจน แต่เป็นหน้าชายฝั่งที่ค่อนข้างสั้นในอันที่จะสะท้อนถึงแนวชายฝั่งที่ขยายออกไปในทะเล ICJ ในคดีนี้จึงเลือกใช้แนวชายฝั่งระหว่าง Punta Patuca กับ Wouhnta สำหรับการแบ่งครึ่งมุม เนื่องจากเป็นหน้าชายฝั่งซึ่งมีระยะทางเพียงพอที่จะสอดรับกับสัณฐานของชายฝั่งในพื้นที่พิพาทได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ แม้หากการใช้เส้นมัธยะในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาสำหรับชายฝั่งซึ่งประชิดกันจะถือว่าไม่เหมาะสมถึงขนาดต้องใช้เส้นแบ่งครึ่งมุมแทนก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าเส้นที่จะใช้เป็นฐานในการแบ่งครึ่งมุมในกรณีนี้ไม่น่าจะเป็นเส้นฐานตรงทางทิศตะวันออกและใต้ของเกาะกูดในบริเวณที่ 1 กับเส้นฐานซึ่งลากเคียงฝั่งตะวันตกของเกาะ Kong ตามที่กัมพูชาประกาศกำหนดเมื่อปี ค.ศ. 1957 ได้ เนื่องจากเส้นแบ่งครึ่งมุมควรต้องคำนึงถึงสัณฐานทางภูมิศาสตร์ของชายฝั่งในภาพรวม และเส้นประมาณหน้าชายฝั่งในภาพรวมดังกล่าวควรหันเข้าหาพื้นที่พิพาทและมีระยะทางเพียงพอที่จะสอดรับกับสัณฐานของชายฝั่งในพื้นที่พิพาทได้อย่างเหมาะสม. ดูประกอบ *Canada/USA* (1984), para. 213; *Guinea/Guinea-Bissau* (1985), paras. 108, 110-1; *Nicaragua v. Honduras* (2007), paras. 296, 298.

3.3. อธิปไตยทางประวัติศาสตร์

การที่กัมพูชากล่าวอ้างเส้น A-P ตามกฎหมาย 439-72/PRK โดยอาศัยสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 นั้น มีข้อสังเกตว่ากัมพูชาเรียกเส้นดังกล่าวตามสนธิสัญญา ค.ศ. 1907 ว่าเป็น “พรมแดนประวัติศาสตร์” เลยทีเดียว[82] แต่กฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึง UNCLOS ไม่ปรากฏการใช้ถ้อยคำดังกล่าวในบริบทการกำหนดเขตทางทะเลแต่อย่างใด UNCLOS เพียงแต่กำหนดเอาไว้ว่า “อธิปไตยทางประวัติศาสตร์” (historic title) อาจเป็นข้อยกเว้นการลากเส้นมัธยะสำหรับการกำหนดทะเลอาณาเขตได้ตามข้อ 15 จึงมีประเด็นพิจารณาว่าการกล่าวอ้างเส้น A-P ตามกฎหมาย 439-72/PRK ของกัมพูชาบนพื้นฐานทางประวัติศาสตร์เช่นนี้จะเข้าข่ายว่าเป็นพฤติการณ์บนเหตุผลของอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวหรือไม่

UNCLOS ไม่ได้กำหนดนิยามของอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวเอาไว้ แต่อนุญาโตตุลาการในคดี *South China Sea (The Philippines v. China)* (2016) ได้วิเคราะห์เอาไว้ว่าอธิปไตยทางประวัติศาสตร์เป็นสิทธิประเภทหนึ่งของ “สิทธิทางประวัติศาสตร์” (historic rights) ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมสิทธิใด ๆ ที่รัฐไม่อาจมีได้ตามกฎเกณฑ์ทั่วไปแห่งกฎหมายระหว่างประเทศโดยปราศจากพฤติการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งอาจรวมทั้งอธิปไตยทางประวัติศาสตร์เช่นว่านี้และสิทธิจำกัดประการอื่น เช่น สิทธิในการทำประมงที่ไม่ถึงขนาดอธิปไตย[83] อนุญาโตตุลาการในคดี *South China Sea* (2016) ได้อ้างอิงหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของการกล่าวอ้างสิทธิทางประวัติศาสตร์โดยทั่วไปจากงานศึกษาของสหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. 1962 ซึ่งศึกษาระบอบทางกฎหมายของน่านน้ำประวัติศาสตร์ รวมถึงอ่าวประวัติศาสตร์ (Juridical Regime of Historic Waters, Including Historic Bays)[84] งานศึกษาดังกล่าวได้สรุปหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการกล่าวอ้างอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวว่าต้องมี 3 องค์ประกอบ[85] ได้แก่ การใช้อำนาจรัฐเหนือพื้นที่ทางทะเล (exercise of authority) ความต่อเนื่องของการใช้อำนาจรัฐดังกล่าว (continuity) และทัศนะของรัฐต่างชาติ (attitude of foreign states)[86]

---

[82] Decree of the Council of State (1982), art. 3.

[83] *The Philippines v. China* (2016), para. 225.

[84] ดู *The Philippines v. China* (2016), para. 265.

[85] แม้ว่างานศึกษาของสหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. 1962 จะวิเคราะห์หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับน่านน้ำประวัติศาสตร์ (historic waters) ในบริบทของการกำหนดขอบนอกสุดของเขตทางทะเลในแง่ที่การกล่าวอ้างอธิปไตยทางประวัติศาสตร์กระทบกระเทือนต่อทะเลหลวง (high seas) เป็นหลักก็ตาม แต่งานศึกษาดังกล่าวก็อภิปรายเอาไว้เองว่าอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ตามที่วิเคราะห์มาในงานศึกษานั้น อาจเกิดขึ้นได้ในบริบทของการกำหนดทะเลอาณาเขตในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนระหว่างรัฐซึ่งมีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกัน ดังที่ยืนยันในข้อ 12 วรรคหนึ่ง ของอนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 (Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone). ดูประกอบ *Juridical Regime of Historic Waters, including Historic Bays—Study Prepared by the Secretariat*, U.N. Doc. A/CN.4/143 (9 March 1962), paras. 143-4.

[86] *Juridical Regime* (1962), para. 80. ดูประกอบ *Historic Bays: Memorandum by the Secretariat of the United Nations*, U.N. Doc. A/CONF.13/1 (30 September 1957), paras. 137 ff.; U.S. Department of State, *Limits in the Seas No. 112, United States Responses to Excessive National Maritime Claims*, 9 March 1992, 8, https://2021-2025.state.gov/wp-content/uploads/2019/12/LIS-112.pdf; *The Philippines v. China* (2016), para. 265.

งานศึกษาของสหประชาชาติข้างต้นวิเคราะห์ว่าลักษณะของการใช้อำนาจรัฐอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การเกิดอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ได้นั้น จะต้องมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจผ่านกิจกรรมของรัฐในทางความเป็นจริง (effective exercise)[87] แต่สำหรับเส้น A-P ที่กัมพูชากล่าวอ้างตามกฎหมาย 439-72/PRK นั้น ในความเห็นของผู้เขียน หากไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่ากัมพูชาใช้อำนาจรัฐเหนือพื้นที่ทางทะเลดังกล่าวในความเป็นจริงอย่างสอดคล้องกับเส้นสมมติตามสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 แล้ว กัมพูชาก็ไม่น่าจะสามารถมีอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ซึ่งยกเว้นการลากเส้นมัธยะได้ หากกรณีเป็นเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าองค์ประกอบทางประวัติศาสตร์เดียวที่ปรากฏในการกล่าวอ้างเส้น A-P ของกัมพูชา หาได้เป็นไปในลักษณะการกล่าวอ้างการใช้อำนาจรัฐในทางประวัติศาสตร์ในทางข้อเท็จจริง แต่เป็นเพียงการอ้างอิงสนธิสัญญาในอดีตซึ่งน่าจะปราศจากน้ำหนักและรับฟังได้ยากในทางกฎหมายระหว่างประเทศดังที่ได้อภิปรายมาแล้วในหัวข้อ 3.1

อนึ่ง เกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี วิเคราะห์เอาไว้ว่ากัมพูชาอาจกล่าวอ้างพฤติการณ์ทางประวัติศาสตร์อีกประการหนึ่งในการกล่าวอ้างพื้นที่ทางทะเลบริเวณอ่าวคลองใหญ่ใกล้ชายฝั่งเกาะกูด ได้แก่ การทำประมงโดยชาวประมงเขมรในบริเวณดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1904 ถึง 1907 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ฝรั่งเศสครอบครองพื้นที่จังหวัดตราดและเกาะกูดก่อนจะโอนคืนให้แก่สยามตามสนธิสัญญา ค.ศ. 1907[88] ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่ทางทะเลเช่นว่านี้อยู่ใกล้กับชายฝั่งมาก ผู้เขียนจึงเห็นว่าเขตทางทะเลที่กัมพูชาอาจกล่าวอ้างบนพื้นฐานดังกล่าวได้แก่ทะเลอาณาเขต ในประเด็นนี้ งานศึกษาของสหประชาชาติตั้งข้อสังเกตว่าลักษณะของการใช้อำนาจรัฐในพื้นที่ทางทะเลจะต้องสอดคล้องกับลักษณะของสิทธิทางประวัติศาสตร์ที่รัฐนั้นกล่าวอ้างในพื้นที่ดังกล่าวด้วย[89] เมื่อเป็นพื้นที่ในบริเวณทะเลอาณาเขต การอาศัยเหตุผลของอธิปไตยทางประวัติศาสตร์เพื่อยกเว้นการลากเส้นมัธยะในการกำหนดทะเลอาณาเขตตามข้อ 15 ของ UNCLOS จึงน่าจะต้องปรากฏว่าการใช้อำนาจรัฐของกัมพูชามีลักษณะเป็นอธิปไตยและเป็นไปอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา และอาจต้องปรากฏว่ากัมพูชาใช้อำนาจรัฐในพื้นที่ดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียวด้วยเจตนาในฐานะรัฐเจ้าของพื้นที่นั้นด้วย (*animus domini*)[90] ในความเห็นของผู้เขียน ลำพังการกล่าวอ้างการทำประมงในช่วงระยะเวลาเพียงระหว่างปี ค.ศ. 1904 ถึง 1907 ซึ่งดำเนินการโดยชาวประมงที่มิใช่องค์กรของรัฐแล้ว หากกัมพูชาจะอาศัยการทำประมงดังกล่าวในการกล่าวอ้างอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ในทะเลอาณาเขต กัมพูชาจึงมีข้อท้าทายในการพิสูจน์ว่าการทำประมงเช่นนั้นเป็นการใช้อธิปไตยของกัมพูชาในทะเลอาณาเขตอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาแต่เพียงผู้เดียว[91]

---

[87] *Juridical Regime* (1962), para. 103.

[88] Kittichaisaree, *Law of the Sea*, 52-3. ดูประกอบ Norodom, "Les Limites," 142; Schofield, "Maritime Boundary Delimitation," 321.

[89] *Juridical Regime* (1962), paras. 85, 87, 189.

[90] ดูประกอบ *Qatar v. Bahrain* (2001), para. 236; *The Philippines v. China* (2016), para. 270; Kopela, "Historic Titles and Historic Rights," 189.

[91] อนุญาโตตุลาการในคดี *Grisbådarna (Norway v. Sweden)* (1909) ได้เคยวินิจฉัยปรับเส้นตั้งฉากซึ่งกำหนดเขตทางทะเลระหว่างนอร์เวย์กับสวีเดน ไม่เพียงแต่โดยอาศัยพฤติการณ์ที่ชาวประมงสวีเดนดำเนินกิจกรรมทางประมงในพื้นที่พิพาท "มากกว่า"

สำหรับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทัศนะของรัฐต่างชาตินั้น งานศึกษาของสหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. 1962 เห็นว่าเป็นเรื่องของการยอมรับ (acquiescence) โดยรัฐต่างชาติ เนื่องจากอธิปไตยทางประวัติศาสตร์อาจทำให้รัฐชายฝั่งสามารถมีเขตทางทะเลเกินกว่าที่กฎเกณฑ์ทั่วไปแห่งกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดให้ได้ ซึ่งอาจกระทบกระเทือนสิทธิของรัฐต่างชาติในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทางทะเลที่อาจสูญหายไปเพราะเหตุแห่งอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ของรัฐชายฝั่งนั้น อธิปไตยทางประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์ในสายตาของกฎหมายระหว่างประเทศจึงต้องได้รับการยอมรับโดยรัฐต่างชาติ[92] งานศึกษาของสหประชาชาติให้ความเห็นว่ารัฐต่างชาติอาจถือว่ายอมรับอธิปไตยทางประวัติศาสตร์นั้น เว้นแต่รัฐเหล่านั้นจะแสดงการคัดค้าน (opposition) อย่างต่อเนื่อง (sustained) และมีผลอย่างแท้จริง (effectively) ต่อการใช้อำนาจของรัฐชายฝั่งเหนือพื้นที่ทางทะเลอันเป็นที่ประจักษ์แจ้ง (notoriety)[93] ทั้งนี้ องค์ประกอบด้านการยอมรับโดยรัฐต่างชาติถือว่ามีบทบาทในฐานะ “การประทับรับรองความสมบูรณ์ทางกฎหมาย” (seal of legal validity) ของการกล่าวอ้างอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือ การใช้อำนาจรัฐเหนือพื้นที่ทางทะเลอย่างต่อเนื่องเป็นมูลฐานของการกล่าวอ้างอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ โดยที่การยอมรับโดยรัฐต่างชาติมีบทบาทในการยืนยันความสมบูรณ์ทางกฎหมายของสิทธิดังกล่าว[94] ด้วยเหตุนี้ หากกิจกรรมทางทะเลที่กัมพูชากล่าวอ้างไม่สามารถถือว่าเป็นการใช้อธิปไตยในทะเลอาณาเขตอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาแต่เพียงผู้เดียวตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศดังที่ได้อภิปรายข้างต้นได้แล้ว กรณีจึงไม่น่าจะมีมูลฐานใดให้ประเทศไทย ในฐานะรัฐต่างชาติ[95] ต้องยอมรับเพื่อยืนยันความสมบูรณ์ทางกฎหมายได้[96] หรือหากกรณีสามารถถือว่ากิจกรรมทางทะเลของกัมพูชาเป็นการใช้อธิปไตยในทะเลอาณาเขตอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาแต่เพียงผู้เดียวตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศได้ กัมพูชายังอาจมีข้อท้าทายในการพิสูจน์การยอมรับโดยประเทศไทยว่ากิจกรรมเหล่านั้นเป็นที่ประจักษ์แจ้งแก่ประเทศไทย และประเทศไทยไม่ได้แสดงการคัดค้านอย่างต่อเนื่องและมีผลอย่างแท้จริงต่อกิจกรรมเช่นว่านั้น

นอร์เวย์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมลักษณะอื่นอีก เป็นต้นว่าการสำรวจทะเลและการติดตั้งเรือให้สัญญาณไฟเตือน. ดูประกอบ *Norway v. Sweden* (1909), pp. 161-2.

[92] *Juridical Regime* (1962), para. 106; *The Philippines v. China* (2016), para. 268.

[93] *Juridical Regime* (1962), paras. 115, 130.

[94] ดู Reply Submitted by the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Fisheries (UK v. Norway), 1951 I.C.J. Pleadings 621, 642, 663; I.C. MacGibbon “The Scope of Acquiescence in International Law,” *BYIL* 31 (1954): 145; *Juridical Regime*, para. 48; Yehuda Z. Blum, *Historic Titles in International Law* (Martinus Nijhoff, 1965), 99, 129-30.

[95] งานศึกษาของสหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. 1962 ตั้งข้อสังเกตว่าอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ตามที่วิเคราะห์มาในงานศึกษาอาจเกิดขึ้นในการกำหนดทะเลอาณาเขตในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนระหว่างรัฐซึ่งมีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันได้ ดังที่ยืนยันในข้อ 12 วรรคหนึ่ง ของอนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง ค.ศ. 1958 เช่นเดียวกับกรณีอ่าวประวัติศาสตร์ซึ่งโอบล้อมโดยรัฐชายฝั่งหลายรัฐ ซึ่งในการพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทัศนะของรัฐต่างชาตินั้น อาจต้องถือว่าการคัดค้านโดยรัฐอื่นซึ่งโอบล้อมอ่าวดังกล่าว “มีความสำคัญอย่างยิ่งหรืออาจถึงขนาดเป็นปัจจัยชี้ขาดเลยทีเดียว” (great if not decisive importance). ดูประกอบ *Juridical Regime* (1962), paras. 143-4, 148.

[96] ดู Blum, *Historic Titles*, 99.

3.4. การทำประมง

นอกจากการทำประมงทางประวัติศาสตร์แล้ว การทำประมงในตัวเองอาจมีประเด็นพิจารณาว่าเป็นพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมได้หรือไม่[97] ในประเด็นนี้ ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศยังคงแนวทางว่าพฤติการณ์ดังกล่าวต้องเป็นพฤติการณ์ทางภูมิศาสตร์เป็นสำคัญ แต่ก็ไม่ละเลยต่อข้อพิจารณาที่ว่าการไม่คำนึงถึงการทำประมงเลยอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความกินดีอยู่ดีของชาวประมงได้ ซึ่งนับว่าเป็นความไม่เที่ยงธรรมรูปแบบหนึ่ง แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ก็ตาม แต่ผลกระทบอันไม่เที่ยงธรรมดังกล่าวจะต้องร้ายแรงถึงขนาด

ICJ ในคดี *Gulf of Maine* (1984) มีแนวทางในการพิจารณาประเด็นดังกล่าวว่าข้อพิจารณาเกี่ยวกับผลกระทบของเส้นมัธยะที่มีต่อการทำประมงจะมีบทบาทในการกำหนดเขตทางทะเลได้ต่อเมื่อการไม่คำนึงถึงพฤติการณ์เช่นว่านี้จะ “ไม่เที่ยงธรรมอย่างร้ายแรง” (radically inequitable) ถึงขนาดก่อให้เกิด “ผลกระทบหายนะต่อวิถีชีวิตและความกินดีอยู่ดีของประชากรในประเทศที่เกี่ยวข้อง” (catastrophic repercussions for the livelihood and economic well-being of the population of the countries concerned)[98] โดยที่ ICJ ในคดีนี้อธิบายเพิ่มเติมว่าผลดังกล่าวจะเกิดขึ้นในกรณีที่การกำหนดเขตทางทะเลจะทำให้แหล่งประมงทั้งแหล่ง ซึ่งประชากรของประเทศหนึ่งทำการประมงเป็นปกติ อยู่ในเขตทางทะเลของอีกประเทศหนึ่งแต่เพียงประเทศเดียว[99]

ในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชานั้น ผู้เขียนเห็นว่าการทำประมงจะถือว่าเป็นพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะได้ต่อเมื่อการลากเส้นมัธยะจะไม่เที่ยงธรรมอย่างร้ายแรงหรือก่อให้เกิดผลกระทบหายนะต่อวิถีชีวิตและความกินดีอยู่ดีของประชากรไทยหรือกัมพูชา แล้วแต่กรณี โดยอาจพิจารณาแนวทางของ ICJ ในคดี *Gulf of Maine* (1984) ในการพิจารณาว่าเส้นมัธยะจะส่งผลกระทบให้แหล่งประมงทั้งแหล่ง ซึ่งประชากรของประเทศหนึ่งทำการประมงเป็นปกติ อยู่ในเขตทางทะเลของอีกประเทศหนึ่งแต่เพียงประเทศเดียวหรือไม่ หากการลากเส้นมัธยะไม่ส่งผลกระทบถึงขนาดเช่นว่านี้ การทำประมงก็ไม่น่าจะสามารถถือเป็นพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะได้

---

[97] แม้ว่าการกำหนดทะเลอาณาเขตระหว่างรัฐที่มีชายฝั่งประชิดกันหรือตรงข้ามกันตามข้อ 15 ของ UNCLOS จะอาศัยวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” โดยไม่ได้อ้างอิง “ผลอันชอบธรรม” อย่างกรณีการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปตามข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ก็ตาม แต่ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในบางคดี โดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลทั้งทะเลอาณาเขต EEZ และไหล่ทวีปรวมกัน (single maritime boundary) ก็ปรับใช้หลักกฎหมายเดียวกันในการกำหนดเขตทางทะเลเหล่านั้น เป็นต้นว่าในคดี *Qatar v. Bahrain* (2001) ซึ่ง ICJ พิจารณาพฤติการณ์พิเศษในการปรับเส้นมัธยะสำหรับการกำหนดทะเลอาณาเขตโดยอ้างอิงผลลัพธ์ของวิธีการดังกล่าวเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม. ดูประกอบ *Qatar v. Bahrain* (2001), para. 217; *Cameroon v. Nigeria* (2002), para. 288; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), para. 305; Vidas, “Delimitation,” 47-8, 51.

[98] *Canada/USA* (1984), para. 237. ดูประกอบ *Denmark v. Norway* (1993), para. 75; Maritime Delimitation (Eritrea/Yemen), Award (Second Stage), 22 R.I.A.A. 335 (1999), paras. 72-3, *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), paras. 241, 267; *Bangladesh v. India* (2014), para. 423; *Ghana/Côte d’Ivoire* (2017), paras. 452-4; *Somalia v. Kenya* (2021), para. 159.

[99] *Canada/USA* (1984), para. 238. เปรียบเทียบ *Denmark v. Norway* (1993), para. 76.

ทั้งนี้ ในกรณีที่การทำประมงไม่ถึงขนาดถือได้ว่าเป็นพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะได้ การประมงยังอาจจะมีบทบาทในการให้สิทธิแก่ชาวประมงของรัฐหนึ่งในการทำประมงในเขตทางทะเลของอีกรัฐหนึ่งในลักษณะสิทธิไม่ผูกขาด (non-exclusive rights) ได้ โดยเฉพาะในทะเลอาณาเขต[100] ภายใต้สิทธิการทำประมงดั้งเดิม (traditional fishing rights) ตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย เป็นต้นว่าความต่อเนื่องยาวนานของการทำประมงดั้งเดิมจากรุ่นสู่รุ่น และลักษณะการทำประมงพื้นบ้าน (artisanal fishing)[101]

3.5. น้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทย

ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในคดีต่าง ๆ ยอมรับว่าการมีอยู่ของภูมิสัณฐานประเภทเกาะเป็นพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องต่อการปรับเส้นมัธยะในฐานะพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตทางทะเล แต่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะแต่ละแห่งมีน้ำหนักต่อการปรับเส้นมัธยะแตกต่างกัน[102] ในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชานั้น อ่าวไทยปรากฏภูมิสัณฐานประเภทเกาะอยู่จำหนวนหนึ่ง เป็นต้นว่า เกาะกูด เกาะหินใบ เกาะพะงัน เกาะสมุย เกาะกระ เกาะโลซิน เกาะ Kusrovie เกาะ Veer และเกาะ Wai มีนักวิชาการเห็นว่าประเทศไทยและกัมพูชาได้อาศัยการมีอยู่ของภูมิสัณฐานดังกล่าวบางแห่งในการ

---

[100] อนุญาโตตุลาการในคดี *South China Sea* (2016) วินิจฉัยว่า ข้อ 2(3) ของ UNCLOS รองรับสิทธิการทำประมงดั้งเดิมในฐานะสิทธิตามหลักเกณฑ์อื่นของกฎหมายระหว่างประเทศในทะเลอาณาเขต แต่สิทธิดังกล่าวไม่มีอยู่ใน EEZ เนื่องจากการทำประมงโดยชาวต่างชาติใน EEZ ของรัฐชายฝั่งเป็นปกติวิสัย (habitual fishing) ตามข้อ 62(3) ของ UNCLOS ได้เกลื่อนกลืนสิทธิการทำประมงดั้งเดิมไปแล้วและมีสถานะเป็นเพียงข้อพิจารณาในการให้รัฐอื่นเข้าแสวงประโยชน์ใน EEZ ของรัฐชายฝั่งเท่านั้น ในขณะที่อนุญาโตตุลาการในคดี *Eritrea/Yemen* (1999) เห็นว่าสิทธิการทำประมงดั้งเดิมมีอยู่ในเขตทางทะเลนอกเหนือจากทะเลอาณาเขตด้วย และ Judge Xue ในคำแถลงส่วนตัวในคำพิพากษาคดี *Nicaragua v. Colombia* (2022) เห็นว่าสิทธิการทำประมงดั้งเดิมเป็นคนละเรื่องกับการทำประมงเป็นปกติวิสัยตามข้อ 62(3) ของ UNCLOS และไม่ควรถือว่าถูกเกลื่อนกลืนโดยข้อบทดังกล่าวของ UNCLOS ดังที่อนุญาโตตุลาการในคดี *South China Sea* (2016) วินิจฉัยชี้ขาดแต่ประการใด. ดูประกอบ *Eritrea/Yemen* (1999), para. 109; *The Philippines v. China* (2016), paras. 803, 804, 808; Alleged Violations of Sovereign Rights and Maritime Spaces in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Colombia), Judgment, 2022 I.C.J. 266, 406-7 (Declaration of Judge Xue), para. 8.

[101] ดู *Eritrea/Yemen* (1999), para. 106; *The Philippines v. China* (2016), paras. 797-8.

[102] UNCLOS มีข้อบทว่าด้วยระบอบทางกฎหมายที่ใช้บังคับกับภูมิสัณฐานประเภทเกาะเอาไว้อยู่ เช่น เกาะ (islands) และโขดหิน (rocks) ตามข้อ 121 เพื่อพิจารณาว่าภูมิสัณฐานดังกล่าวสามารถมีเขตทางทะเลอย่างไรได้บ้าง รวมถึงพื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด (low-tide elevations) ตามข้อ 7 ข้อ 13 และข้อ 47 เพื่อพิจารณาว่าสามารถใช้ภูมิสัณฐานดังกล่าวเป็นจุดเชื่อมต่อในการกำหนดเส้นฐานได้หรือไม่ อย่างไรก็ดี การใช้ถ้อยคำ “เกาะ” ในบทความนี้ ไม่ได้มุ่งวินิจฉัยว่าภูมิสัณฐานนั้น ๆ มีสถานะทางกฎหมายเป็นเกาะซึ่งสามารถมีทะเลอาณาเขต EEZ และไหล่ทวีปได้ตามข้อ 121(2) ของ UNCLOS แต่อย่างใด แต่เป็นเพียงการใช้ถ้อยคำเพื่อความสะดวกในการสื่อสารให้หมายความถึง “ภูมิสัณฐานประเภทเกาะ” (insular features) ในความเข้าใจทั่วไปได้โดยสะดวก ทั้งนี้ Schofield เห็นว่าอย่างน้อย ๆ แล้ว การที่ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศให้น้ำหนักแก่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีป มีนัยว่าภูมิสัณฐานนั้นมีสถานะทางกฎหมายเป็นเกาะนั่นเอง เพราะหากเป็นโขดหินจะไม่สามารถมีเขตทางทะเลดังกล่าวได้. ดูประกอบ Clive Schofield, “Islands or Rocks–Is That the Real Question?: The Treatment of Islands in the Delimitation of Maritime Boundaries,” in *The Law of the Sea Convention: US Accession and Globalization*, ed. Myron H. Nordquist et al. (Martinus Nijhoff, 2012), 323, 330, 335; Paul von Mühlendahl, “Tiny Land Features in Recent Maritime Delimitation Case Law” *International Journal of Marine and Coastal Law* 31, no. 1 (2016): 7-16.

ลากเส้นมัธยะซึ่งกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกัน แต่ทั้งสองฝ่ายเลือกใช้ภูมิสัณฐานเช่นว่านี้ไม่เหมือนกัน[103] จึงมีประเด็นพิจารณาว่าศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการพิจารณาน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะที่จะสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาอย่างไรบ้าง

หลักการประการสำคัญเพื่อให้การกำหนดเขตทางทะเลบรรลุผลอันเที่ยงธรรม ได้แก่ หลักการไม่ปรับแต่งสภาพภูมิศาสตร์ขึ้นใหม่ ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีแนวคำวินิจฉัยว่าน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะขึ้นอยู่กับภูมิลักษณะของภูมิสัณฐานนั้น ๆ ในความสัมพันธ์กับชายฝั่ง การให้น้ำหนักแก่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะต่อเส้นกำหนดเขตทางทะเลจะต้องไม่ก่อให้เกิดผลบิดเบือน (distorting effect) การขยายเขตทางทะเลจากบกออกสู่ทะเล หรือต้องไม่ก่อให้เกิดผลแห่งการกำหนดเขตทางทะเลอย่างไม่ได้สัดส่วน (disproportionate effect)[104] พฤติการณ์เกี่ยวกับภูมิสัณฐานประเภทเกาะอาจให้น้ำหนักต่อการปรับเส้นกำหนดเขตทางทะเลอย่างเต็มที่ (full effect) หรือไม่มีน้ำหนักเลย (no effect) หรือในบางกรณี อาจให้น้ำหนักแค่เพียงบางส่วน (partial effect) อย่างการให้น้ำหนักกึ่งหนึ่ง (half effect) หรือเพียงให้ภูมิสัณฐานประเภทเกาะมีทะเลอาณาเขตล้อมรอบในระยะ 12 ไมล์ทะเลเท่านั้น (enclavement)[105] ในการนี้ ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมักพิจารณาน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะตามขนาดและที่ตั้งของภูมิสัณฐานนั้นเป็นสำคัญ[106] ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในบางคดีอาจพิจารณาความสำคัญของภูมิสัณฐานประเภทเกาะในทางสังคมและเศรษฐกิจประกอบด้วย เป็นต้นว่าการมีประชากรอาศัยอยู่บนภูมิสัณฐานนั้น ๆ[107] แต่ Lando เห็นว่าการคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจดังกล่าวมักเป็นไปเพื่อยืนยันผลการวินิจฉัยน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะบนพื้นฐานอื่น เช่นขนาดและที่ตั้งของภูมิสัณฐานนั้น ๆ มากกว่า[108]

---

[103] ดู Norodom, “Les Limites,” 382-3; Prescott, “Maritime Jurisdictional Issues,” 85; Prescott, *Maritime Political Boundaries*, 223; Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 65; Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 219, 229, 236-7, 315-7, 326; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 10-2.

[104] ดู *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 57; *UK/France* (1977), paras. 244, 249; *Libya/Malta* (1985), para. 64; *Eritrea/Yemen* (1999), para. 117; *Qatar v. Bahrain* (2001), para. 246; *Nicaragua v. Colombia* (2012), para. 202.

[105] การให้ภูมิสัณฐานประเภทเกาะมีเพียงทะเลอาณาเขตล้อมรอบนั้น มักเกิดขึ้นในกรณีที่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะของรัฐหนึ่งตั้งอยู่ใน EEZ หรือไหล่ทวีปของอีกรัฐหนึ่ง ซึ่งตามข้อ 121 ของ UNCLOS แล้ว เกาะสามารถมีเขตทางทะเลของตัวเองได้ ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมักเรียกสถานการณ์เช่นนี้ว่า “เกาะตั้งอยู่ผิดฝั่ง” (islands on the wrong side). ดูประกอบ *UK/France* (1977), paras. 199, 202; *Nicaragua v. Colombia* (2012), paras. 177, 182.

[106] ดู Sean D. Murphy, *International Law Relating to Islands* (Brill Nijhoff, 2017), 234.

[107] ดู *Eritrea/Yemen* (1999), paras. 117, 139, 147; *Bangladesh/Myanmar* (2012), paras. 151-2. ดูประกอบ *UK/France* (1977), paras. 248-51; *Canada/USA* (1984), para. 222; *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), paras. 140, 153-4.

[108] Lando, *Maritime Delimitation*, 181, 186. เปรียบเทียบ Schofield, “Maritime Boundary Delimitation,” 327-9; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 14: Prescott และ Schofield ดูเหมือนจะให้น้ำหนักกับปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของภูมิสัณฐานประเภทเกาะค่อนข้างมากในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา.

พฤติการณ์เกี่ยวกับภูมิสัณฐานประเภทเกาะที่ชัดเจนที่สุดว่ามีความสัมพันธ์กับชายฝั่งอย่างใกล้ชิดคือกรณีที่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะเปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของชายฝั่งแผ่นดินใหญ่ (integral part of the general coastal configuration) โดยที่ตั้งและการวางตัวของภูมิสัณฐานนั้น ๆ ICJ ถือว่ากลุ่มเกาะซึ่งวางตัวในลักษณะเป็น “กลุ่มเกาะเรียงราย” (cluster of fringe islands) มีลักษณะเป็นส่วนเดียวกันกับชายฝั่ง จึงสามารถใช้กำหนดจุดฐานในการลากเส้นมัธยะได้เลย[109] ดังเช่นกรณีกลุ่มเกาะ Dahlak ในอธิปไตยของเอริเทรีย และกลุ่มเกาะ Kamaran, Uqban และ Kutama ของเยเมนในคดี *Eritrea/Yemen* (1999)[110] กรณีกลุ่มเกาะ Palmenta และ Punta del Mono ในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) ซึ่งตั้งอยู่ในระยะห่างจากชายฝั่งเพียง 1 และ 3 ไมล์ตามลำดับ[111] และกรณีเกาะ Tsyganka ในคดี *Black Sea* (2009) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่งยูเครน[112]

ในกรณีที่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะตั้งอยู่ในระยะทางใกล้ชายฝั่ง แต่การให้น้ำหนักแก่ภูมิสัณฐานดังกล่าวจะส่งผลเป็นการปิดกั้นการขยายเขตทางทะเลของอีกรัฐหนึ่ง อาจมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับพฤติการณ์ดังกล่าวเข้ามาเกี่ยวข้องในการพิจารณากำหนดเขตทางทะเลได้ ดังนั้น ในคดี *Bangladesh/Myanmar* (2012) แม้ว่าเกาะ St Martin’s ในอธิปไตยของบังกลาเทศจะมีขนาดใหญ่และตั้งอยู่ภายในระยะทาง 12 ไมล์ทะเลจากชายฝั่งบังกลาเทศก็ตาม แต่เนื่องจากเกาะดังกล่าวตั้งอยู่ตรงข้ามชายฝั่งเมียนมาร์บริเวณจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกระหว่างบังกลาเทศกับเมียนมาร์ หากให้น้ำหนักแก่เกาะ St Martin’s แล้ว เขตทางทะเลของบังกลาเทศจะปิดกั้นการขยายเขตทางทะเลของเมียนมาร์ในระยะทางทะเลที่ไกลออกไปจากชายฝั่ง ทั้งยังจะส่งผลเป็นการบิดเบือนสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งอย่างไม่เหมาะสม ในกรณีนี้ ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal for the Law of the Sea หรือ ITLOS) จึงให้น้ำหนักแก่เกาะ St Martin’s แต่เพียงในทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล โดยไม่ถือว่าเกาะดังกล่าวสามารถมีจุดฐานหรือน้ำหนักในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปได้[113]

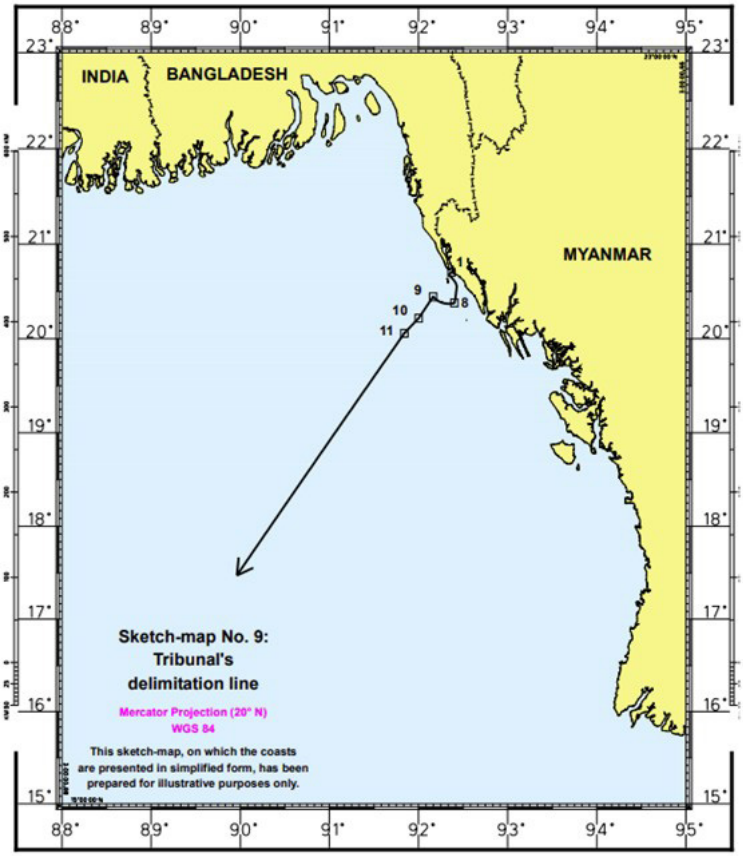
[109] ดู *Romania/Ukraine* (2009), para. 149. ดูประกอบ *Nicaragua v. Colombia* (2012), para. 145; *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), para. 142. มีข้อสังเกตว่าการถือกลุ่มเกาะว่าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งโดยอาศัยลักษณะเรียงรายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางในการลากเส้นฐานตรงตามข้อ 7 ของ UNCLOS แต่การกำหนดจุดฐานเพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดเขตทางทะเลกับการกำหนดเส้นฐานตรงเป็นคนละเรื่องกัน.

[110] *Eritrea/Yemen* (1999), paras. 118, 139, 146, 150-1. ดูประกอบ *Guinea/Guinea-Bissau* (1985), paras. 95, 97.

[111] *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), para. 142.

[112] *Romania/Ukraine* (2009), para. 143.

[113] ดู *Bangladesh/Myanmar* (2012), paras. 149-52, 169, 265, 318-9. กรณีเทียบเคียงกับคาบสมุทร Santa Elena บนชายฝั่งคอสตาริกาในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) ซึ่งใช้เป็นจุดฐานสำหรับการลากเส้นมัธยะในการกำหนดทะเลอาณาเขต แต่มีน้ำหนักเพียงกึ่งหนึ่งสำหรับการกำหนด EEZ และไหล่ทวีป. ดูประกอบ *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), paras. 174-5, 193-4.

รูปที่ 5: เส้นกำหนดเขตทางทะเลในคดี *Bangladesh/Myanmar* (2012)[114]

อนึ่ง มีข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นน้ำหนักของเกาะ St Martin's ต่อการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปในคดี *Bangladesh/Myanmar* (2012) ว่าการที่ ITLOS ไม่ให้น้ำหนักกับเกาะ St Martin's ในเขตทางทะเลดังกล่าวนั้น นอกจากจะเนื่องมาจากผลปรับแต่งสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งแล้ว ITLOS ยังกล่าวถึงพฤติการณ์ที่เกาะดังกล่าวจะ "ปิดกั้น" (block) การขยายเขตทางทะเลของเมียนมาร์อีกด้วย แต่ ITLOS ไม่ได้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ของ "ผลตัดตอน" (cut-off effect) โดยตรง จึงไม่เป็นที่แน่ชัดว่าการปิดกั้นเขตทางทะเลของเมียนมาร์ดังกล่าวเป็นกรณีในทำนองเดียวกันกับ "ผลตัดตอน" เช่นในคดี *North Sea Continental Shelf* (1969) หรือไม่[115] หากกรณีถือได้ว่าการไม่คำนึงถึงน้ำหนักของเกาะ St Martin's ในคดี *Bangladesh/Myanmar* (2012) เป็นไปด้วยเหตุผลเกี่ยวกับผลตัดตอนด้วยแล้ว อนุญาโตตุลาการในคดี *Bangladesh v. India* (2014) ได้วางแนวทางพิจารณาเอาไว้ว่าการปรับเส้นมัธยะด้วยเหตุผลเกี่ยวกับผลตัดตอนนั้นจะต้องปรากฏว่าเส้นมัธยะขัดขวางไม่ให้รัฐชายฝั่งขยายเขตทางทะเลของตนได้ตามระยะทางที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนด โดยพิจารณาว่าผลตัดตอนเกิดขึ้น ณ บริเวณใด รวมถึง

[114] *Bangladesh/Myanmar* (2012), p. 129.

[115] ดู *North Sea Continental Shelf* (1969), para. 8.

ความร้ายแรงของผลตัดตอนนั้นด้วย[116] ดังเช่นในคดี *Ghana/Côte d'Ivoire* (2017) ซึ่ง ITLOS วินิจฉัยว่าผลตัดตอนการขยายเขตทางทะเลของโกตดิวัวร์ไม่สามารถนำมาปรับเส้นมัธยะได้ เพราะผลตัดตอนดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่ระยะทางประมาณ 163 ไมล์ทะเลจากชายฝั่งเป็นต้นไป ซึ่งถือเป็นระยะทางที่อยู่ใน EEZ ข้อกังวลของโกตดิวัวร์เกี่ยวกับความขัดข้องในการเดินทะเลจึงไม่มีน้ำหนักเนื่องจากการเดินทะเลเป็นเสรีภาพที่รัฐต่าง ๆ มีอยู่แล้วใน EEZ ของรัฐชายฝั่ง[117]

แม้ว่าการให้น้ำหนักแก่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะในการกำหนดเขตทางทะเลจะไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวและขึ้นอยู่กับพฤติการณ์เฉพาะกรณีก็ตาม[118] แต่ดูเหมือนว่าที่ตั้งและขนาดของภูมิสัณฐานดังกล่าวจะมีผลเป็นพิเศษต่อการพิจารณาน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะในฐานะพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้อง[119] ในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) ICJ เห็นว่า แม้กลุ่มเกาะ Corn ในอธิปไตยของนิการากัวจะมีประชากรอาศัยอยู่และสามารถยังชีพทางเศรษฐกิจได้ตามหลักเกณฑ์ของเกาะตามข้อ 121 ของ UNCLOS ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มเกาะดังกล่าวสามารถมี EEZ และไหล่ทวีปได้ และยังกำหนดจุดฐานสำหรับการลากเส้นมัธยะบนกลุ่มเกาะ Corn ด้วยก็ตาม แต่เนื่องจากที่ตั้งของกลุ่มเกาะ Corn ในระยะทางประมาณ 26 ไมล์จากชายฝั่งบนแผ่นดินใหญ่ของนิการากัว ประกอบกับขนาดที่จำกัดของกลุ่มเกาะเช่นว่านี้ ICJ จึงวินิจฉัยให้น้ำหนักแก่กลุ่มเกาะดังกล่าวเพียงกึ่งหนึ่งสำหรับเส้นกำหนด EEZ และไหล่ทวีป[120] ในขณะที่ ICJ ในคดี *Black Sea* (2009) สำหรับการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปนั้น ไม่ให้น้ำหนักแก่เกาะ Serpents' ในอธิปไตยของยูเครน ซึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยวในระยะทางประมาณ 20 ไมล์ทะเลจากชายฝั่งยูเครน[121] เช่นเดียวกับกรณีเกาะ Fasht al Jarim ในคดี *Qatar v. Bahrain* (2001) ซึ่ง ICJ เห็นว่าตั้งอยู่ "ไกลออกไปในทะเล" (well out to sea)[122] และเกาะ al-Tayr และกลุ่มเกาะ al-Zubayr ในคดี *Eritrea/Yemen* (1999) ซึ่งอนุญาโตตุลาการเรียกภูมิสัณฐานเหล่านี้ว่า "เกาะกลางทะเล" (mid-sea islands)[123]

---

[116] *Bangladesh v. India* (2014), para. 417. ดูประกอบ *Ghana/Côte d'Ivoire* (2017), para. 425; *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), paras. 156, 174, 193-4; *Somalia v. Kenya* (2021), para. 170.

[117] *Ghana/Côte d'Ivoire* (2017), para. 426.

[118] *Bangladesh/Myanmar* (2012), para. 317.

[119] ดู Lando, *Maritime Delimitation*, 181, 186: การคำนึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของภูมิสัณฐานประเภทเกาะ เช่น การมีประชากรอาศัยอยู่บนภูมิสัณฐานนั้น ๆ มักเป็นไปเพื่อยืนยันผลการวินิจฉัยน้ำหนักของภูมิสัณฐานประเภทเกาะบนพื้นฐานอื่น เช่นขนาดและที่ตั้งของภูมิสัณฐานนั้น ๆ มากกว่า. ดูประกอบ Murphy, *International Law Relating to Islands*, 234.

[120] ดู *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), paras. 140, 153-4. ดูประกอบ *UK/France* (1977), paras. 248-51; *Canada/USA* (1984), para. 222.

[121] ดู *Romania/Ukraine* (2009), paras. 149, 186-7.

[122] ดู *Qatar v. Bahrain* (2001), paras. 247-8.

[123] ดู *Eritrea/Yemen* (1999), paras. 147-8.

ในกรณีในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชานั้น จะเห็นได้ว่าเกาะกูดมีเนื้อที่ถึง 110 ตารางกิโลเมตร[124] และตั้งอยู่ค่อนข้างใกล้ชายฝั่งไทย ในความเห็นของผู้เขียน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเกาะกูดกับเกาะ St Martin's ในคดี *Bangladesh/Myanmar* (2012) แม้ว่าเกาะกูดจะตั้งอยู่ตรงข้ามหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 ก็ตาม แต่ไม่ได้ตั้งอยู่ตรงข้ามชายฝั่งกัมพูชาเหมือนกรณีเกาะ St Martin's ของบังกลาเทศที่ตั้งอยู่ตรงข้ามชายฝั่งเมียนมาร์[125] หากพิจารณาสภาพภูมิศาสตร์ของเกาะกูดแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าเกาะกูดน่าจะให้น้ำหนักกับเส้นกำหนดทะเลอาณาเขตระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาในชายฝั่งประชิดกันกึ่งหนึ่งหรืออย่างเต็มที่ โดยเส้นกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาซึ่งอาศัยเกาะกูดเป็นพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องนั้น อาจต้องพิจารณาโดยสัมพัทธ์กับน้ำหนักของเกาะ Kusrovie ซึ่งมีขนาดเล็กและตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งกัมพูชาด้วย[126] อย่างไรก็ตาม เกาะกูดไม่น่าจะมีน้ำหนักถึงขนาดเต็มที่ใน EEZ และไหล่ทวีป เพราะการให้น้ำหนักกับเกาะกูดอย่างเต็มที่ในเขตทางทะเลที่ไกลออกไปอย่าง EEZ และไหล่ทวีปอาจมีผลเป็นการปรับแต่งภูมิศาสตร์อย่างไม่เหมาะสม[127] ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าผลตัดตอนการขยายเขตทางทะเลของกัมพูชาอันเกิดจากน้ำหนักของเกาะกูดของประเทศไทยนั้น ควรพิจารณาตามแนวทางของอนุญาโตตุลาการในคดี *Bangladesh v. India* (2014) ว่าเส้นกำหนดเขตทางทะเลซึ่งคำนึงถึงน้ำหนักของเกาะกูดจะขัดขวางการขยายเขตทางทะเลของกัมพูชาอย่างร้ายแรงหรือไม่ โดยคำนึงถึงบริเวณที่เกิดผลตัดตอนดังกล่าวด้วย[128]

อนึ่ง สำหรับชายฝั่งตรงข้ามกันนั้น นักวิชาการเห็นว่าทั้งประเทศไทยและกัมพูชาต่างก็ใช้วิธีการลากเส้นมัธยะในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกัน แต่อาศัยจุดฐานที่แตกต่างกันหรือให้น้ำหนักแก่ภูมิสัณฐานประเภทเกาะไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ประเทศไทยให้น้ำหนักแก่เกาะขนาดใหญ่อย่างเกาะพะงันและเกาะสมุย แต่ไม่ได้ให้น้ำหนักกับเกาะขนาดเล็กเลย เช่น เกาะกระ กระโลซิน เกาะ Kusrovie เกาะ Veer และเกาะ Wai ในขณะที่กัมพูชาให้น้ำหนักกับเกาะ Kusrovie เกาะ Veer และเกาะ Wai ด้วย[129] สำหรับเกาะกระ เกาะโลซิน เกาะ Veer และเกาะ Wai นั้น จะเห็นได้ว่าตั้งอยู่ห่างไกลจากชายฝั่งแผ่นดินใหญ่พอสมควรและมีขนาดเล็กกว่าเกาะกูด[130] ผู้เขียนเห็นว่าปัจจัยดังกล่าวน่าจะมีผลต่อการกำหนด

---

[124] "อักขรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย," สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2569, https://gazetteer.orst.go.th/ app/search_word?name=%E0%B8%81%E0%B9%E0%B8%94.

[125] ดู *Bangladesh/Myanmar* (2012), para. 265.

[126] ดูประกอบ Schofield, "Maritime Boundary Delimitation," 343; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 14.

[127] ดูประกอบ Schofield, "Maritime Boundary Delimitation," 332.

[128] ดู *Bangladesh v. India* (2014), para. 417.

[129] Norodom, "Les Limites,", 382-3; Prescott, "Maritime Jurisdictional Issues," 85; Prescott, *Maritime Political Boundaries*, 223; Kittichaisaree, *Law of the Sea*, 65; Schofield, "Maritime Boundary Delimitation," 219, 229, 236-7, 315-7, 326; Prescott and Schofield, *Undelimited Maritime Boundaries*, 10-3.

[130] ดู Prescott, *Maritime Political Boundaries*, 223.

น้ำหนักของภูมิสัณฐานเช่นว่านี้ต่อการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปฝั่งตรงข้ามกันระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ส่วนเกาะพะงันและเกาะสมุยนั้น มีขนาดใหญ่กว่าเกาะกระ เกาะโลซิน เกาะ Veer และเกาะ Wai โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะสมุยซึ่งตั้งอยู่ค่อนข้างใกล้กับชายฝั่งแผ่นดินใหญ่ของประเทศไทย และยังมีภูมิสัณฐานประเภทเกาะปรากฏอยู่ตามระยะทางระหว่างชายฝั่งไทยกับเกาะสมุยด้วย เป็นต้นว่าเกาะวังนอก เกาะมัดโกง เกาะมัดแดง และเกาะแตน เกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี เห็นว่าเกาะพะงันและเกาะสมุยมีความสัมพันธ์กับแผ่นดินใหญ่ของประเทศไทยอย่างใกล้ชิดถึงขนาดถือเอาเกาะทั้งสองเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินใหญ่เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดเขตทางทะเลได้[131]

3.6. การนับชายฝั่งที่เกี่ยวข้องสำหรับการพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระยะทางแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องและการพิจารณาความได้สัดส่วนระหว่างชายฝั่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

ในการกำหนดเขตทางทะเลให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมนั้น เส้นกำหนดเขตทางทะเลควรสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งโดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องชดเชยความไม่เท่าเทียมกันตามธรรมชาติของชายฝั่ง เพราะผลอันเที่ยงธรรมของการกำหนดเขตทางทะเลเป็นไปในทางภูมิศาสตร์เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้พื้นที่ทางทะเลของรัฐคู่กรณีแต่ละฝ่ายอันเป็นผลจากการกำหนดเขตทางทะเลจึงต้องเคารพต่อสภาพภูมิศาสตร์อย่างเที่ยงธรรมและได้สัดส่วนกับระยะทางชายฝั่งของแต่ละฝ่ายด้วย หลักการดังกล่าวปรากฏอยู่ในการพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของระยะทางแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง (marked disparity in relevant coastal lengths) ในฐานะพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะ[132] และในการพิจารณาความได้สัดส่วนในฐานะการตรวจสอบขั้นตอนสุดท้ายว่าการกำหนดเขตทางทะเลเป็นไปอย่างเที่ยงธรรมหรือไม่[133] อย่างไรก็ดี การพิจารณาความแตกต่างของระยะทางแนวชายฝั่งและการพิจารณาความได้สัดส่วนข้างต้นไม่ได้นับชายฝั่งทั้งหมดของรัฐคู่กรณีแต่อย่างใด แนวคิดพื้นฐานมีอยู่ว่าเฉพาะชายฝั่งที่ “เกี่ยวข้อง” เท่านั้นที่จะมีผลในการกำหนดเขตทางทะเลดังกล่าว[134]

---

[131] Kittichaisaree, *Law of the Sea,* 65.

[132] ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในบางคดี โดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลทั้งทะเลอาณาเขต EEZ และไหล่ทวีปรวมกัน ปรับใช้หลักกฎหมายเดียวกันในการกำหนดเขตทางทะเลเหล่านั้น ในคดี *Cameroon v. Nigeria* (2002) ICJ ได้ใช้วิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” และวิธีการ “หลักความเที่ยงธรรม/พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง” ในการกำหนดเขตทางทะเลทั้งทะเลอาณาเขต EEZ และไหล่ทวีป เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม และได้พิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของระยะทางแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง ในฐานะพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ได้แยกแยะเขตทางทะเลระหว่างทะเลอาณาเขต EEZ หรือไหล่ทวีป. ดูประกอบ *Eritrea/Yemen* (1999), paras. 165-8; *Qatar v. Bahrain* (2001), para. 217; *Cameroon v. Nigeria* (2002), paras. 286-90, 301; *Barbados v. Trinidad and Tobago* (2006), para. 305; Vidas, “Delimitation,” 47-8, 51, 53.

[133] Alex D. Oude Elferink, “Relevant Coasts and Relevant Areas: The Difficulty of Developing General Concepts in a Case-Specific Context,” in in Elferink et al., *Maritime Boundary Delimitation*, 174; Lando, *Maritime Delimitation*, 38, 173-8.

[134] ดู *Romania/Ukraine* (2009), paras. 77, 99. ดูประกอบ *Bangladesh/Myanmar* (2012), para. 198; *Nicaragua v. Colombia* (2012), para. 141; Lando, *Maritime Delimitation*, 37-8; Fietta and Cleverly, *Practitioner’s Guide*, 49.

รัฐชายฝั่งจึงพยายามกล่าวอ้างระยะทางชายฝั่งที่เกี่ยวข้องของตนให้มากเข้าไว้และลดระยะทางของอีกฝ่ายหนึ่งให้น้อยที่สุด[135] ทั้งนี้ แนวทางของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเกี่ยวกับการกำหนดชายฝั่งที่เกี่ยวข้องนั้นยังไม่เป็นที่ยุติถึงขนาดสามารถสรุปหลักเกณฑ์ทั่วไปที่สามารถใช้ในกรณีต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งการกำหนดชายฝั่งที่เกี่ยวข้องก็ดูราวกับว่าจะไม่ได้เป็นภววิสัยโดยสมบูรณ์[136] ดังนั้น เนื้อหาในหัวข้อนี้จะไม่วิเคราะห์ประเด็นการกำหนดชายฝั่งที่เกี่ยวข้องตลอดระยะทางชายฝั่งทั้งหมดของประเทศไทยกับกัมพูชา แต่จะเลือกวิเคราะห์เฉพาะบริเวณชายฝั่งที่มีสัณฐานทางภูมิศาสตร์โดดเด่นและปรากฏคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่น่าจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้ ได้แก่ บริเวณชายฝั่งกัมพูชาตรงข้ามเกาะ Phú Quốc ของเวียดนาม และชายฝั่งอ่าวไทยตอนใน

3.6.1. ชายฝั่งกัมพูชาตรงข้ามเกาะ Phú Quốc

ถึงแม้ว่าชายฝั่งกัมพูชาทั้งหมดจะมีระยะทางตั้งแต่หลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 ตลอดแนวชายฝั่งจนถึงจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกระหว่างกัมพูชากับเวียดนามทางทิศตะวันออก โดยที่แนวชายฝั่งส่วนใหญ่ของกัมพูชาดังกล่าวหันออกสู่อ่าวไทยก็ตาม แต่สภาพภูมิศาสตร์บริเวณชายฝั่งตะวันออกของกัมพูชาปรากฏเกาะ Phú Quốc ซึ่งอยู่ภายใต้อธิปไตยของเวียดนาม และตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามชายฝั่งกัมพูชาบริเวณจังหวัด Kampot และ Kep จึงมีประเด็นพิจารณาว่าชายฝั่งกัมพูชาบริเวณดังกล่าวสามารถนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องของกัมพูชาได้หรือไม่

ICJ ในคดี *Black Sea* (2009) ได้วางแนวทางการให้ลักษณะกับชายฝั่งที่เกี่ยวข้องเอาไว้ว่าการที่ชายฝั่งใดจะถือว่าเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดเขตทางทะเลได้นั้น ชายฝั่งดังกล่าวจะต้องขยายเขตทางทะเล (projections) ของรัฐหนึ่งออกมาทับซ้อนกับการขยายเขตทางทะเลจากชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่ง[137] ดังนั้น ชายฝั่งซึ่งไม่สามารถขยายเขตทางทะเลของรัฐหนึ่งมาทับซ้อนกับการขยายเขตทางทะเลจากชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่งได้จึงไม่สามารถนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างรัฐคู่กรณี[138] ในคดี *Cameroon v. Nigeria* (2002) ปรากฏเกาะ Bioko ในอธิปไตยของอิเควทอเรียลกินี ซึ่งเป็นรัฐที่สาม อยู่ตรงข้ามชายฝั่งแคเมอรูนตั้งแต่จุด Debundsha ตลอดแนวชายฝั่งไปทางทิศใต้และตะวันออกเฉียงใต้ ในกรณีเช่นนี้ ICJ วินิจฉัยว่าชายฝั่งแคเมอรูนตั้งแต่จุด Debundsha เป็นต้นไปทางทิศใต้และตะวันออกเฉียงใต้ ไม่สามารถถือได้ว่าหันหน้าเข้าหาไนจีเรีย อันจะทำให้มีผลเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างแคเมอรูนกับไนจีเรียได้แต่อย่างใด[139]

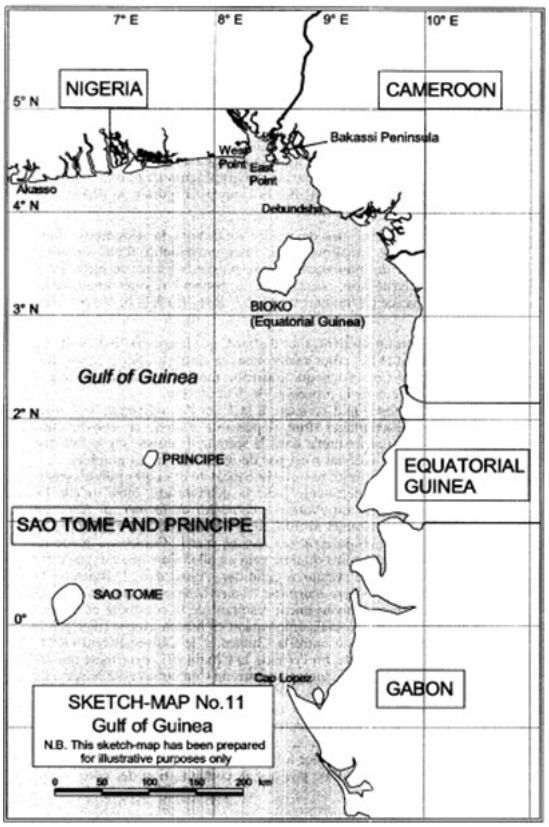
[135] Fietta and Cleverly, *Practitioner's Guide*, 49.

[136] ดู Elferink, "Relevant Coasts and Relevant Areas," 173, 177; Lando, *Maritime Delimitation*, 44; Yurika Ishii, "Relevant Coasts and Relevant Area in the Maritime Delimitation of the EEZ and Continental Shelf," *Ocean Development & International Law* 51, no. 4 (2020): 308.

[137] *Romania/Ukraine* (2009), para. 99. ดูประกอบ *Bangladesh/Myanmar* (2012), para. 198; *Nicaragua v. Colombia* (2012), para. 141.

[138] ดู นลินี สมถวิล, "บทเรียนจากคำพิพากษาคดี Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine) สำหรับเกณฑ์ในการกำหนดเขตทางทะเลของรัฐ" (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), 15, https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:92734.

[139] *Cameroon v. Nigeria* (2002), para. 291.

รูปที่ 6: เกาะ Bioko และชายฝั่งตะวันตกของทวีปแอฟริกาในคดี *Cameroon v. Nigeria* (2002)[140]

เมื่อพิจารณาสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งไทยและกัมพูชาโดยเปรียบเทียบกรณีในคดี *Cameroon v. Nigeria* (2002) แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าคล้ายคลึงกัน เกาะ Phú Quốc เป็นเกาะของเวียดนาม ซึ่งไม่ได้เป็นคู่กรณีในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาอย่างเคร่งครัด ในความเห็นของผู้เขียน ชายฝั่งบริเวณจังหวัด Kampot และ Kep ของกัมพูชาอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างกัมพูชากับเวียดนาม แต่ไม่ควรนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา เพราะเหตุว่าเกาะ Phú Quốc ของเวียดนามตั้งอยู่ขวางหน้าชายฝั่งบริเวณจังหวัด Kampot และ Kep ของกัมพูชา ทำให้เขตทางทะเลของกัมพูชาไม่สามารถขยายจากชายฝั่งบริเวณดังกล่าวออกสู่ทะเลในบริเวณอ่าวไทยที่ทับซ้อนกับเขตทางทะเลที่ชายฝั่งไทยขยายออกมาได้

3.6.2. ชายฝั่งอ่าวไทยตอนใน

ในปี พ.ศ. 2502 ประเทศไทยได้ประกาศให้อ่าวไทยตอนใน หรืออ่าวตัว ก. เป็นอ่าวประวัติศาสตร์ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีของประเทศไทยในปีดังกล่าวได้กำหนดเส้นปิดปากอ่าว (closing line of a bay) ตามแนวเส้นซึ่งลากระหว่างแหลมบ้านช่องแสมสานทางด้านตะวันออกกับจุดบนชายฝั่งตรงข้ามฝั่ง

[140] *Cameroon v. Nigeria* (2002), p. 444.

ตะวันตก โดยกำหนดให้น่านน้ำเหนือเส้นปิดปากอ่าวดังกล่าวเป็นน่านน้ำภายใน (internal waters) ของประเทศไทย[141] ในกรณีนี้ มีประเด็นพิจารณาว่าชายฝั่งอ่าวไทยตอนในดังกล่าวจะนับว่าเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้องสำหรับการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาได้หรือไม่

ในคดี *Gulf of Maine* (1984) ICJ วินิจฉัยว่าชายฝั่งที่เกี่ยวข้องของแคนาดาประกอบด้วยชายฝั่งบางส่วนภายในอ่าว Fundy ซึ่งเป็นอ่าวของแคนาดา[142] อย่างไรก็ตาม Judge Schwebel ในคดีนี้มีความเห็นส่วนตัวว่าชายฝั่งตรงข้ามบริเวณตอนในของ Bay of Fundy ไม่ควรนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องของแคนาดา เนื่องจากชายฝั่งบริเวณดังกล่าวหันเข้าหากันเองและไม่สามารถขยายเขตทางทะเลออกไปทับซ้อนกับการขยายเขตทางทะเลจากชายฝั่งสหรัฐอเมริกาในอ่าว Maine ได้ ทั้งนี้ Judge Schwebel เห็นว่าชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในบริเวณอ่าว Fundy ควรมีเพียงเส้นปิดปากอ่าวดังกล่าว[143] ซึ่งดูเหมือนว่าจะขยายเขตทางทะเลของแคนาดาออกไปทับซ้อนกับเขตทางทะเลซึ่งขยายออกมาจากชายฝั่งสหรัฐอเมริกาในอ่าว Maine โดยตรง

ในเวลาต่อมา ICJ ได้วินิจฉัยโดยสอดคล้องกับความเห็นส่วนตัวของ Judge Schwebel ข้างต้นสำหรับชายฝั่งตรงข้ามในบริเวณตอนในของอ่าว Kakinits'ka ในคดี *Black Sea* (2009) และอ่าว Nicoya ในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) ว่าชายฝั่งบริเวณตอนในของอ่าวต่าง ๆ หันเข้าหากันเองและไม่ได้ขยายเขตทางทะเลออกสู่พื้นที่ทางทะเลที่ทับซ้อนกับเขตทางทะเลซึ่งขยายออกมาจากชายฝั่งของรัฐคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง[144] แต่ ICJ ในคดี *Black Sea* (2009) ไม่ได้นับระยะทางของเส้นปิดปากอ่าว Kakinits'ka เข้าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง โดย ICJ ให้เหตุผลว่าเส้นดังกล่าวไม่ได้ขยายเขตทางทะเลของยูเครนออกมาทับซ้อนกับการขยายเขตทางทะเลจากชายฝั่งโรมาเนียแต่อย่างใด[145] ในขณะที่ ICJ ในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) ไม่ได้นับรวมเส้นปิดปากอ่าว Nicoya เข้าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องเช่นกัน แต่นับระยะทางปากอ่าว Santa Elena และอ่าว Papagayo ในฐานะส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง[146]

ผู้เขียนเห็นว่าความเห็นของ Judge Schwebel ในคดี *Gulf of Maine* (1984) มีน้ำหนักในทางกฎหมายระหว่างประเทศและสอดคล้องกับการให้ลักษณะทางกฎหมายแก่ "ชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง" เนื่องจากชายฝั่งที่เกี่ยวข้องจะต้องขยายเขตทางทะเลของรัฐหนึ่งจากดินแดนทางบกออกไปทับซ้อนเขตทางทะเลซึ่งขยายออกมาจากชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่ง เมื่อพิจารณาสัณฐานทางภูมิศาสตร์ของอ่าวซึ่งโอบล้อมโดยรัฐเพียงรัฐเดียว (bay the coasts of which belong to a single state) โดยทั่วไปแล้ว โดยเฉพาะอ่าวที่

---

[141] ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง อ่าวไทยตอนใน พ.ศ. 2502 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 76 ตอนที่ 91 หน้า 1).

[142] ดู *Canada/USA* (1984), para. 221.

[143] ดู *Canada/USA* (1984) (Separate Opinion of Judge Schwebel), pp. 355-6.

[144] ดู *Romania/Ukraine* (2009), para. 100; *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), para. 181.

[145] *Romania/Ukraine* (2009), para. 100.

[146] ดู *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), para. 181.

ปากอ่าวไม่ได้เปิดกว้างอย่างอ่าว Gabes ในคดี *Tunisia/Libya* (1982)[147] ชายฝั่งตรงข้ามบริเวณตอนในของอ่าวจะหันเข้าหากันเอง และเขตทางทะเลที่ชายฝั่งดังกล่าวขยายออกมาก็เป็นพื้นที่ทางทะเลของรัฐชายฝั่งเดียวกันนั้นเอง

รูปที่ 7: ชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในคดี *Black Sea* (2009)[148]

สำหรับเส้นปิดปากอ่าวนั้น แม้ว่าเส้นดังกล่าวจะไม่ใช่ชายฝั่งตามภูมิศาสตร์ในความเป็นจริงก็ตาม แต่เมื่อกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดให้พื้นที่ทางทะเลภายในเส้นปิดปากอ่าวดังกล่าวเป็นน่านน้ำภายใน หากการลากเส้นปิดปากอ่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ จึงควรต้องถือว่าเส้นปิดปากอ่าวเช่นว่านี้เป็น “ชายฝั่งตามกฎหมาย” (legal coast)[149] แต่เหตุที่การลากเส้นปิดปากอ่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศและมีสถานะทางกฎหมายเช่นนั้น ไม่ได้หมายความว่าเส้นปิดปากอ่าวดังกล่าวจะเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้องได้เลยโดยอัตโนมัติ การพิจารณาว่าเส้นปิดปากอ่าวในฐานะชายฝั่งตามกฎหมาย จะถือว่าเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้องได้หรือไม่ จึงต้องพิจารณาตามแนวทางที่ว่า

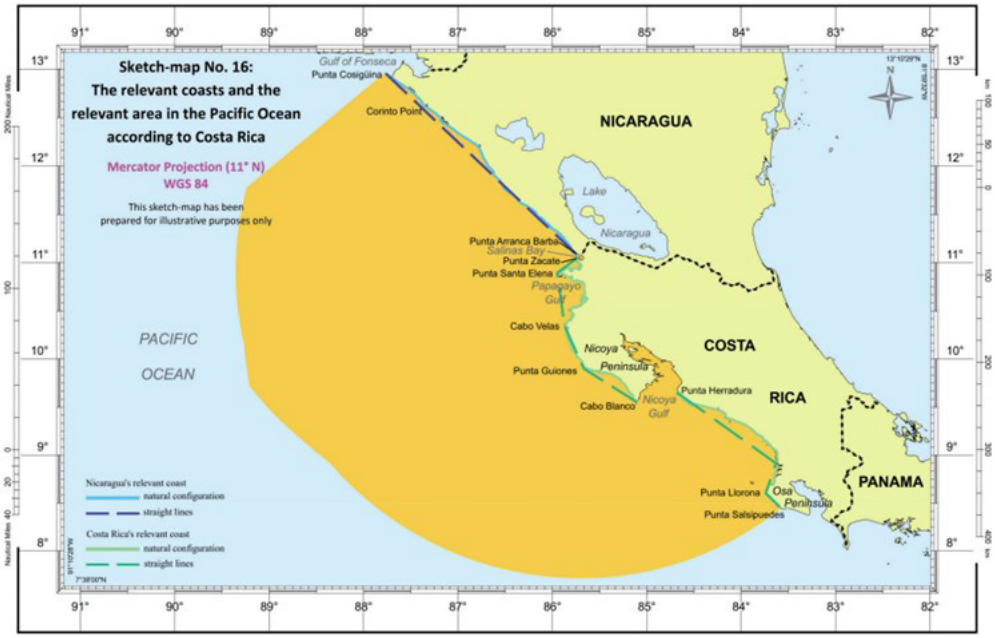
---

[147] ดู *Tunisia/Libya* (1982), para. 131. ดูประกอบ *Canada/USA* (1984), para. 221; Lando, *Maritime Delimitation*, 57-8.

[148] *Romania/Ukraine* (2009), p. 94.

[149] ดู Lando, *Maritime Delimitation*, 52, 61.

เส้นปิดปากอ่าวนั้นขยายเขตทางทะเลของรัฐหนึ่งออกมาทับซ้อนกับเขตทางทะเลซึ่งขยายออกมาจากชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่งหรือไม่ หากเส้นปิดปากอ่าวมีลักษณะเช่นนั้น ก็ควรต้องนับว่าเส้นปิดปากอ่าวนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องได้นั่นเอง ทั้งนี้ เหตุที่ ICJ ไม่นับว่าเส้นปิดปากอ่าว Kakinits'ka ในคดี *Black Sea* (2009) และอ่าว Nicoya ในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) เป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะเป็นเพราะในมุมมองของ ICJ ในคดีดังกล่าว เส้นปิดปากอ่าวทั้งสองไม่ได้ขยายเขตทางทะเลจากเส้นดังกล่าวออกไปทับซ้อนกับเขตทางทะเลที่ขยายออกมาจากชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่งเสียมากกว่า ในขณะที่ปากอ่าว Santa Elena และอ่าว Papagayo ในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018) ขยายเขตทางทะเลออกไปทับซ้อนกับเขตทางทะเลซึ่งขยายออกมาจากชายฝั่งของอีกรัฐหนึ่งอย่างชัดเจน

รูปที่ 8: ชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในคดี *Costa Rica v. Nicaragua* (2018)[150]

ในกรณีอ่าวไทยตอนในนั้น ผู้เขียนเห็นว่าชายฝั่งตรงข้ามในบริเวณตอนในของอ่าวดังกล่าวไม่น่าจะถือว่าเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากชายฝั่งบริเวณดังกล่าวหันเข้าหากันเองและไม่ได้ขยายเขตทางทะเลออกไปทับซ้อนกับเขตทางทะเลซึ่งขยายออกมาจากชายฝั่งกัมพูชาในอ่าวไทยแต่อย่างใด อีกทั้งหากพิจารณาได้ความว่าเส้นปิดปากอ่าวไทยตอนในตามที่ประเทศไทยประกาศกำหนดเมื่อปี พ.ศ. 2502 เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้พื้นที่ทางทะเลภายในอ่าวดังกล่าวเป็นน่านน้ำภายในตามกฎหมายระหว่างประเทศได้แล้ว[151] การนับชายฝั่งดังกล่าวเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง

[150] *Costa Rica v. Nicaragua* (2018), p. 212.

[151] แม้ว่าการประกาศกำหนดเขตทางทะเลจำต้องเป็นการกระทำฝ่ายเดียว (unilateral act) ของรัฐชายฝั่งก็ตาม เนื่องจากมีเพียงรัฐชายฝั่งเท่านั้นที่สามารถกระทำการเช่นนั้นได้ แต่การประกาศกำหนดเขตทางทะเลย่อมมีมิติในทางระหว่างประเทศ

จะกลายเป็นว่าชายฝั่งที่อยู่ภายในน่านน้ำภายในสามารถขยายเขตทางทะเลหรือเป็นจุดเริ่มต้นวัดเขตทางทะเลได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ส่วนเส้นปิดปากอ่าวไทยตอนในนั้น ผู้เขียนเห็นว่าเส้นดังกล่าวหันออกสู่อ่าวไทยในลักษณะที่เส้นดังกล่าวขยายเขตทางทะเลของประเทศไทยออกไปทับซ้อนกับการขยายเขตทางทะเลจากชายฝั่งกัมพูชา จึงน่าจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งที่เกี่ยวข้องได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากพิจารณาได้ความว่าเส้นปิดปากอ่าวไทยตอนในตามที่ประเทศไทยประกาศกำหนดเมื่อปี พ.ศ. 2502 เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ

4. บทสรุป

บทความนี้ชี้ให้เห็นประเด็นและวิเคราะห์ข้อพิจารณาทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับวิธีการกำหนดเขตทางทะเลในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนในอ่าวไทยระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาภายใต้ UNCLOS โดยอาศัยแนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์และปรับใช้กับกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ทั้งนี้ เนื่องจากการกำหนดเขตทางทะเลขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง สภาพภูมิศาสตร์ และพฤติการณ์เฉพาะในแต่ละกรณี อีกทั้งบทความนี้ประกอบด้วยความเห็นของผู้เขียนในการวิจัยเชิงหลักกฎหมายผ่านการปรับใช้แนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศกับกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา แนวคำวินิจฉัยที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ในบทความนี้จึงไม่สามารถกำหนดผลของการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาได้อย่างแน่นอน และผลดังกล่าวขึ้นอยู่กับการประเมินข้อเท็จจริง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และพฤติการณ์ทั้งหมดในกรณีระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา

ข้อ 15 ข้อ 74(1) และข้อ 83(1) ของ UNCLOS ในฐานะกฎหมายที่ใช้บังคับในการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา กำหนดเอาไว้ว่าให้เป็นไปตามความตกลงระหว่างรัฐคู่กรณีเป็นสำคัญ ผู้เขียนเห็นว่าไม่ปรากฏความตกลงเช่นว่านี้ระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ทั้งสนธิสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 ก็ไม่น่าจะถือได้ว่าเป็นความตกลงกำหนดเขตทางทะเลระหว่างทั้งสองรัฐคู่กรณีได้อีกด้วย การกำหนดเขตทางทะเลดังกล่าวจึงน่าจะต้องพิจารณาตามวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” ตามข้อ 15 ของ UNCLOS สำหรับกรณีทะเลอาณาเขต หรือเป็นไปเพื่อบรรลุผลอันเที่ยงธรรมตามข้อ 74(1) และข้อ 83(1) สำหรับกรณี EEZ และไหล่ทวีป โดยในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปเพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรมตามข้อบทดังกล่าวนั้น ศาลและอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศมีแนวทางพิจารณาในสามขั้นตอน โดยที่แนวคำวินิจฉัยของศาลและอนุญาโตตุลาการให้ความสำคัญกับความเที่ยงธรรมตามสภาพภูมิศาสตร์เป็นสำคัญ

(international aspect) เสมอ และไม่สามารถขึ้นอยู่กับเจตจำนงของรัฐชายฝั่งตามที่ประกาศกำหนดในกฎหมายภายในของตนเองเท่านั้น ความสมบูรณ์ทางกฎหมายของการประกาศกำหนดเขตทางทะเลของรัฐชายฝั่งจึงขึ้นอยู่กับกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งในประเด็นการลากเส้นปิดปากอ่าวประวัติศาสตร์นั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรคำนึงถึงแนวทางในการพิจารณาความสมบูรณ์ทางกฎหมายในการกล่าวอ้างอธิปไตยทางประวัติศาสตร์ด้วย อันได้แก่ การใช้อำนาจรัฐเหนือพื้นที่ทางทะเลอย่างต่อเนื่องและทัศนะของรัฐต่างชาติดังที่ได้อภิปรายมาแล้วในหัวข้อ 3.3. ดูประกอบ Fisheries (UK v. Norway), Judgment, 1951 I.C.J. 116, 132; *Juridical Regime* (1962), para. 80; *The Philippines v. China* (2016), para. 265.

สองขั้นตอนแรกในการกำหนด EEZ และไหล่ทวีปคือวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง” หรือวิธีการ “หลักความเที่ยงธรรม/พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง” ซึ่งคล้ายกับวิธีการ “เส้นมัธยะ/พฤติการณ์พิเศษ” ในการกำหนดทะเลอาณาเขตตามข้อ 15 ของ UNCLOS กล่าวคือ การลากเส้นมัธยะชั่วคราวก่อนที่จะพิจารณาพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะเช่นว่านี้ ในกรณีการกำหนดเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชานั้น ผู้เขียนเห็นว่าภูมิลักษณะของชายฝั่งซึ่งประชิดกันระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาไม่น่าจะสามารถเทียบเคียงกับสภาพภูมิศาสตร์ของชายฝั่งในคดี *Nicaragua v. Honduras* (2007) ซึ่ง ICJ ถือว่าเป็นพฤติการณ์ให้การกำหนดเขตทางทะเลสามารถใช้เส้นแบ่งครึ่งมุมแทนการลากเส้นมัธยะได้ ในขณะที่แนวทางการพิจารณาอธิปไตยทางประวัติศาสตร์และการทำประมงในฐานะพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องมีมาตรฐานทางกฎหมายค่อนข้างสูง ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกล่าวอ้างพฤติการณ์ดังกล่าวให้มีผลต่อการปรับเส้นมัธยะมีความท้าทายในแง่การพิสูจน์กรณีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย แต่ในความเห็นของผู้เขียน การมีอยู่ของภูมิสัณฐานประเภทเกาะบางแห่งในอ่าวไทยน่าจะถือได้ว่าเป็นพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะได้ โดยเฉพาะภูมิสัณฐานที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงชายฝั่งแผ่นดินใหญ่และมีขนาดใหญ่ถึงขนาด

อนึ่ง การนับชายฝั่งที่เกี่ยวข้องมีนัยต่อการพิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระยะทางแนวชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในฐานะพฤติการณ์พิเศษหรือที่เกี่ยวข้องในการปรับเส้นมัธยะในขั้นตอนที่สองของการกำหนดเขตทางทะเล และในการพิจารณาความได้สัดส่วนระหว่างชายฝั่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนสุดท้ายของการกำหนด EEZ และไหล่ทวีป โดยจากกรณีที่เลือกมาวิเคราะห์นั้น ผู้เขียนเห็นว่าชายฝั่งกัมพูชาตรงข้ามเกาะ Phú Quốc ไม่น่าจะสามารถนับเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้องในการกำหนดเขตทางทะเลกับประเทศไทยได้ ในขณะที่เส้นปิดปากอ่าวไทยตอนในน่าจะสามารถนับรวมเป็นชายฝั่งที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยได้